



# ZODIAK



## VUOSIKERTOMUS 2016

**ZODIAK PRESENTS RY**  
**Zodiak – Uuden tanssin keskus**  
**Tanssin aluekeskus Helsinki**

# SISÄLLYSLUETTELO

<u>1. YLEISKUVA</u>	5
1.1. Zodiak uuden tanssin keskuksena	5
1.2. Vuosi 2016 lyhyesti	5
1.3. Toiminta numeroina	6
<u>2. TUOTANTO- JA ESITYSTOIMINTA</u>	7
2.1. Zodiakin ohjelmisto 2016	7
2.2. Kantaesitykset	10
2.3. Vierailut	11
2.4. Sivuaskel / Side Step Festival	11
2.5. Z-free	12
2.6. Kiertue-esitykset	13
<u>3. YHTEISTYÖ JA VERKOSTOT</u>	14
3.1. Kansainväliset verkostot ja yhteistyöpartnerit	14
3.2. Kotimaiset verkostot ja yhteistyöpartnerit	17
<u>4. TAITEILIJAPOLITIikka</u>	20
4.1. Housekoreografit	20
4.2. Teosten mentorointi ja Z-together	20
4.3. Ammattilaiskoulutus	21
<u>5. TANSSIN YLEISÖTYÖ</u>	22
5.1. Kurssit Zodiakissa	23
5.2. Minun nimeni on – Kaarela	24
5.3. Tanssihanke autismin kirjon nuorille	25
5.4. Tarinoita elämästämme	26
5.5. TALK – taidetta ja liikettä kieltenopetukseen	26
5.6. Ympäristökasvatushanke The Earth Song	27
5.7. Muu yleisötyö	27
<u>6. VIESTINTÄ</u>	28
6.1. Tiedotuskanavat	28
6.2. Markkinointi	29
6.3. Promotointi	29
<u>7. TILAT JA TEKNIikka</u>	30
<u>8. VAKINAiset JA PRODUKTIOKOHTAiset TYÖNTEKIJÄT</u>	30
8.1. Vakainainen henkilökunta	30
8.2. Projektityöntekijät, sopimuspalkkaiset ja produktiokohtaiset työsuhteet	31
8.3. Työharjoittelijat	31
<u>9. TOIMINTA- JA KÄVIJÄTILASTOT</u>	32
9.1. Esityskerrat, yleisöt ja osallistujat	32
<u>10. TALOUS</u>	34
10.1. Kokonaistalouden erittely	34
10.2. Aluekeskustoiminnan taluserittely	35
<u>11. HALLINTO, JÄSENYTYDET JA EDUSTUS</u>	37
11.1. Hallinto	37
11.2. Jäsenyydet, edustus ja edunvalvonta	37

## ZODIAK – Uuden tanssin keskus

Tallberginkatu 1 B/154  
00180 Helsinki

www.zodiak.fi | zodiak@zodiak.fi  
09 694 4948

Kannen kuva: **Sonya Lindfors**: NOBLE SAVAGE / Sanna Käsmä  
Taitto: Petri Summanen



Kati Raatikainen & Milla Martikainen & Johannes Vartola: Yhteistyö / Kuva: Elina Brotherus



Laura Pietiläinen: Michaela –The Queen of Fucking Everything / Kuva: Katri Naukkarinen



## 1. YLEISKUVA

### 1.1. Zodiak uuden tanssin keskuksena

Zodiakin ydintehtävä on tuottaa ja esittää uusia kotimaisia nykytanssiteoksia sekä edistää suomalaisen nykytanssin taiteellista ja kansainvälistä kehitystä.

Zodiak on toiminut 20 vuotta tanssin freelance-kentän ja nykytanssigenren tärkeimpänä tuotantorakenteena ja esitysfoorumina. Zodiak on ketterä ja kustannustehokas nykytanssin toimintamalli ja osaamiskeskus. Sen toiminnassa yhdistyvät laadukas ja monipuolinen sisällöntuotanto, taiteellisten prosessien ja ammatillisen kehityksen tukeminen sekä vaikuttava yleisötyö ja taidekasvatustoiminta. Zodiak on myös kansainvälisesti aktiivisena tunnettu ja haluttu yhteistyöpartneri.

Zodiak tarjoaa nykytanssin tekijöille kokoavan toimintayhteisön sekä tuotanto- ja partneriorganisaation. Yleisölle Zodiak mahdollistaa monipuolisia kohtaamis- ja osallistumistapoja tanssitaiteeseen.

### 1.2. Vuosi 2016 lyhyesti

Zodiakin toiminta vuonna 2016 oli historiallisen vaikuttavaa sekä määrällisiltä tuloksiltaan että taiteellisilta sisällöiltään. Zodiakin vaikutuspiirissä esityksissä ja yleisötyön parissa oli kaikkiaan 43 733 katsojaa ja osallistujaa. Kävijämäärän kasvu oli peräti 60 %. Kasvua tapahtui niin esityksissä Helsingissä ja kiertueilla kuin yleisötyön parissa.

Toiminnan erityisfokuksessa oli laajan kantaesitysohjelmiston ja vierailutuksen ohella yleisötyömenetelmien edelleen kehittäminen ja monipuolistaminen sekä kansainvälinen verkostotoiminta.

Kantaesitysohjelmisto piirsi kattavasti kuvaa kotimaisen nykukoreografian ja nykyesityksen tämän hetken ilmaisy-pyrkimyksistä ja käsittelytavoista. Ohjelmisto antoi tilaa sekä uusille kentänvaltauksille että taiteellisten praktikoiden edelleen kehittämiseksi.

Onnistunut ja tasapainoinen ohjelmistosuunnittelu yhdessä kiinnostavan taiteilijakunnan kanssa vahvisti julkista mielikuvaa Zodiakista elinvoimaisena aikalaistanssin ja nykyesitystaitteen foorumina. Ohjelmisto pyrki puhuttelemaan myös nykytanssientusiasteja laajempia yleisöjä ja tavoittamaan uusia katsojaryhmiä. Zodiakin tanssi- ja teoksien kiinnostavuudesta ja laadusta kertoo myös, että peräti 12 eri teoksella oli kiertue-esityksiä ulkomailla ja kotimaassa.

Zodiakin ohjelmistossa Helsingissä nähtiin 24 eri teosta: 14 kantaesitystä, 7 vierailuesitystä ja kaksi uusintaa aiemmilta vuosilta. Maksullisen ohjelmiston lisäksi järjestettiin ilmaisia matalan kynnyksen esitysformaatteja. Zodiakin ohjelmisto levittäytyi Kaapelitalon ohella muihin esitystiloihin ja löydettiin kaupunkiympäristöihin. Aluekeskustuotanto koostui 5 kantaesityksestä, 2 uusintaesityksestä, 3 kansainvälisestä ja yhdestä kotimaisesta vierailusta sekä Z-free- ja Mamuska Helsinki -konsepteista.

Zodiakin yleisötyö, yhteisötanssi- ja työpajatoiminta oli vaikuttavaa tavoittaen runsaasti osallistujia eri ikäryhmiä ja väestöpiireistä. Yleisötyön erillishankkeissa jatkokehitettiin ja jalkautettiin tanssi- ja liikelähtöisiä sovellusmenetelmiä.

Kansainvälinen toiminta jatkui vilkkaana eri sektoreilla: verkostotoiminta, vierailuteokset, kansainväliset kiertueet ja residenssit. Zodiak toimi kertomusvuonna 6 eurooppalaisessa verkostossa, joista kaksi oli EU:n Luova Eurooppa -ohjelman tuen piirissä.

### 1.3. Toiminta numeroina

#### Ohjelmisto Helsingissä

- > 24 esitettyä produktiota
- 14 kantaesitystä, 2 uusintaesitystä, 7 vierailuteosta
- 6 kansainvälistä vierailuteosta ja 1 kotimainen vierailu
- 1 kansainvälinen ja 6 kotimaista yhteistuotantoa
- Sivuaskel / Side Step Festival
- lisäksi ilmaiset esityskonseptit Z-free, Kick-off, Mamuska Helsinki

#### Yleisötyö

- > 276 yleisötyö- ja koulutuskokouksia, 874 tapaamiskertaa
- 155 kurssia ja työpajaa, 749 tapaamista
- 121 muuta yleisötyötapahtumaa
- 65 taiteilijaa yleisötyöopetuksen ja -ohjauksen parissa
- Hanke TALK – Taidetta ja liikettä kielenopetukseen oppikouluissa, Minun nimeni on -projekti Kaarelan alueella, Tanssihanke autismin kirjon nuorille, Tarinoita elämästämme -senioriesitykset palvelukodeissa, Valta-kunnallinen ympäristökasvatushanke The Earth Song

#### Kansainvälinen toiminta

- 6 kansainvälistä vierailuteosta
- 29 vierailevaa taiteilijaa
- 6 toimivaa kansainvälistä verkostoa, joista 2 EU:n Luova Eurooppa -ohjelmassa
- 7 teoksella ulkomailla 47 esityskertaa 11 maassa, 20 kaupungissa

#### Taiteilijapolitiikka

- 467 produktiokohtaista taiteilijatyötehtävää
- 9 ammattilaiskursssia ja workshopia, 139 osallistujaa
- 5 taiteilijaresidenssiä ulkomailla, 1 residenssiryhmä Zodiakissa
- residenssiohjelma, mentorointiohjelma, Z-free, Z-together

#### Esitykset, katsojat ja kävijät

- > 43 733 katsojaa, kokijaa ja osallistujaa 485 tilaisuudessa, joista
- 30 468 katsojaa, 200 esityskertaa Helsingissä ja kiertueilla
- 11 007 katsojaa, 137 esityskertaa Helsingissä
- 19 461 katsojaa 63 kiertueesityksessä Helsingin ulkopuolella
- 13 126 osallistujaa yleisötyön piirissä, 2 727 kursseilla ja työpajoissa
- 139 osallistujaa ammattilaiskoulutuksessa

#### Henkilökunta

- 25,1 henkilötyövuotta, 14,8 tilapäistä ja 10,3 vakinaista henkilötyövuotta
- 17,3 VOS-henkilötyövuotta, 7,8 tanssin aluekeskustoiminnan henkilötyövuotta
- 219 työllistettyä henkilöä, 47 ostopalvelun tarjoajaa

#### Toiminnan talousvolyymi

- 1 301 451 € kokonaiskulut
- 1 311 438 € kokonaistulot
- 9 986,80 € ylijäämä

#### Kulurakenne 2016

- Henkilöstökulut 844 916 € (65 %)
- Ostopalvelut 125 787 € (10 %)
- Muut kulut 205 054 € (16 %)
- Tila- ja laitevuokrat 110 611 € (8 %)
- Poistot 15 083 € (1 %)

#### Tulorakenne 2016

- Valtionosuus- ja avustus 403 309 € (31 %)
- Helsingin kaupungin toiminta-avustus 147 438 € (11 %)
- Taiken avustus tanssin aluekeskustoimintaan 170 000 € (13 %)
- Helsingin kaupungin avustus tanssin aluekeskustoimintaan 100 000 € (8 %)
- Hanke- ja projektiavustukset 183 177 € (14 %)
- Esitys- ja pääsylipputulot 203 648 € (15 %)
- Muut varsinaisen toiminnan tuotot 103 865 € (8 %)

## 2. TUOTANTO- JA ESITYSTOIMINTA

### 2.1. Zodiakin ohjelmisto 2016

Zodiakin vuoden 2016 tuotantohaku päättyi 31.1.2015. Zodiakin ohjelmistoon tuli 180 kotimaista ja kansainvälistä produktiosuunnitelmaa ja vierailutarjousta. Zodiak osatuotti ja vierailutti näistä kausiohjelmistonsa ja festivaalinsa puitteissa 24 produktiota: 14 kantaesitystä, 2 uusintateosta, 6 kansainvälistä ja yhden kotimaisen vierailuteoksen.

Produktiotuotannon lisäksi vuonna 2016 järjestettiin 14. kansainvälinen **Sivuaskel / Side Step** -festivaali helmikuun alussa; poikkitaiteellinen **Mamuska Helsinki** -esitysklubi sekä **Z-free**-esitysdemokonsepti 6 kertaa (6 teosta /työryhmää).

Aluekeskustoiminta koostui 5 kantaesityksestä, 2 uusintaesityksestä, 3 kansainvälisestä vierailuteoksesta, yhdestä kotimaisesta vierailusta sekä Z-free ja Mamuska-konsep-teista.

Zodiakin ohjelmistokokonaisuuden tavoitteena oli puhutella ja yhdistää kokemusmaailmaltaan sekä tanssikäsitykseltään ja -maultaan erilaisia yleisöryhmiä. Mukana oli sekä tanssi- ja liikelähtöisiä teoksia että eri esitystaitteen lajeja yhdistäviä ja koreografian käsitettä laajentavia esityksiä.



Ninu Lindfors: Come Undone / Kuva: Uupi Tirronen



**Maija Mustonen & Anna Maria Häkkinen & Anna Mustonen & Anna Torkkel:**  
*Anna* / Kuva: Tani Simberg



**Jarkko Partanen & Samuli Laine & Jussi Matikainen:**  
*#4 Elina Pirinen plays Mermaid by the pool* / Kuva: Kristiina Männikkö



**Eeva Muilu:** ~ ~ ~ ~ / Kuva: Tani Simberg



**Sari Palmgren:** *Licking Things* / Kuva: Uupi Tirronen

### ESITYKSET KEVÄT:

- 1. Kick-off: Lähtölaukaus kevätkaudelle**  
Kevään taiteilijoiden, työryhmien ja teosten ohjelmallinen esittäytyminen yleisölle. Zodiak 22.1., 1 esitys. (vapaa pääsy).
- 2. Z-FREE / Heini Nukari & Pia Lindy:**  
*Layers*  
Work-in-progress-esitykset ja työpaja Studio C4 27.–28.1., 2 esitystä. (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**
- 3. Sivuaskel / Side Step -festivaali**  
5 kansainvälistä vierailuteosta, kotimainen kantaesityskonsepti, 2 tanssielokuvaa, 4 kurssia, kansainvälinen paneelikeskustelu, luento, taiteilijatapaamiset, klubi. Kansainväliset vierailut Zodiak, Pannuhalli ja Hurjaruuth 2.–7.2., 11 esitystä, 2 tanssielokuvanäytöstä. Osittain Aerowaves- ja [DNA]-verkosto-ohjelmia. Osittain  
**Aluekustantanto.**
- 4. Reetta-Kaisa Iles:**  
*Hiljaiset tunteet*  
Ryhmäteos. Helsingin ensi-ilta 12.–14.2., 3 esitystä. Alkuperäis-tuotanto Tanssiteatteri Tsuumi.  
**Aluekustantanto.**
- 5. Brian Lobel (Iso-Britannia/USA):**  
*Cruising for Art*  
Live art -esitysklubi Pannuhallin alakerta 12.2., 1 esitys. Yhteistuotanto Tanssin talo ry.
- 6. Maija Mustonen & Anna Maria Häkkinen & Anna Mustonen & Anna Torkkel:**  
*Anna*  
3 soolon teoskokonaisuus. Kantaesitys Zodiak 25.2.–6.3., 7 esitystä. Yhteistuotanto Ehkä-tuotanto (Turku).  
**Aluekustantanto.**

- 7. Z-FREE / Maija Hoisko & Inari Salmivaara:**  
*Minä olen museo: Ursula O 2.0.*  
Work-in-progress-esitykset Studio C4 2.–3.3., 2 esitystä (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**
- 8. Alexander Vantournhout & Bauke Lievens (Belgia):**  
*ANECKXANDER*  
Soolo. Kansainvälinen vierailuteos. Aerowaves-verkosto-ohjelmaa. Zodiak 9.–10.3.3., 2 esitystä.  
**Aluekustantanto.**
- 9. Sari Palmgren:**  
*The Earth Song*  
Ryhmäteos. Uusintaesitykset Kanneltalo 30.–31.3., 3 esitystä. Ympäristökasvatustehanke yhteistyössä Luonto-liiton kanssa, ELY-keskuksen tuella.  
**Aluekustantanto.**
- 10. Sanna Myllylahti:**  
*I will tell you when I am ready*  
Soolo, yhteisilta. Kantaesitys Zodiak 30.3.–4.4., 5 esitystä.
- 11. Kati Raatikainen & Milla Martikainen & Johannes Vartola:**  
*Yhteis(ty)ö*  
Ryhmäteos, yhteisilta. Kantaesitys Zodiak 30.3.–4.4., 5 esitystä.
- 12. MAMUSKA HELSINKI goes Caisa**  
Poikkitaiteellinen esitysfoorumi ja taideklubi Kulttuurikeskus Caisa 8.4. (vapaa pääsy). Yhteistuotanto Kulttuurikeskus Caisa.  
**Aluekustantanto.**
- 13. Sonya Lindfors:**  
*NOBLE SAVAGE*  
Ryhmäteos. Kantaesitys Pannuhalli 15.4.–3.5., 12 esitystä.
- 14. Elina Pirinen & Lauluyhtye Lumen Valo:**  
*Angel*  
Ryhmäteos. Kantaesitys Pannuhalli 17.–26.5., 8 esitystä. [DNA]-verkosto-ohjelmaa.

- 15. Z-FREE / Laura Jantunen & Mitja Nylund & Teo Lanerva:**  
*Session*  
Work-in-progress-esitykset Studio C4 19.5. & 21.5. 2 esitystä (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**

- 16. Sonya Lindfors:**  
*Noir?*  
Ryhmäteos. Uusintaesitykset Zodiak 8.–9.6. / 2 esitystä. Yhteistyössä Yhteiset lapsemme -yhdistys.  
**Aluekustantanto.**

### ESITYKSET SYKSY:

- 17. Kick-off: Lähtölaukaus syyskaudelle**  
Syksyn taiteilijoiden, työryhmien ja teosten ohjelmallinen esittäytyminen yleisölle Zodiak 12.8., 1 esitys (vapaa pääsy).
- 18. Valtteri Raekallio:**  
*Neuromaani*  
Monitaiteellinen ryhmä- ja tilateos. Kantaesitys Marian sairaala 20.8.–25.9., 22 esitystä. Yhteistuotanto Raekallio Corp / Pohjoinen liike ry ja Helsingin juhlatuotanto.  
**Aluekustantanto.**
- 19. Z-FREE / Sari Nordman:**  
*Periphery*  
Work-in-progress-esitys ja työpaja Studio C4 24.8., 1 esitys (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**
- 20. Laura Pietiläinen:**  
*Michaela – The Queen of Fucking Everything*  
Ryhmäteos. Kantaesitys Zodiak 8.–18.9., 8 esitystä.  
**Aluekustantanto.**
- 21. Carl Knif:**  
*The emotional life of a dog*  
Duetto, yhteisilta. Kantaesitys Zodiak 29.9.–9.10., 8 esitystä. Yhteistuotanto Carl Knif Company.
- 22. Ninu Lindfors:**  
*Come Undone*  
Soolo, yhteisilta. Kantaesitys Zodiak 29.9.–9.10., 8 esitystä.

- 23. Z-FREE / Anna Maria Häkkinen:**  
*Vapaus*  
Work-in-progress esitykset ja työpaja Studio C4 4.–5.10., 2 esitystä (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**

- 24. Eeva Muilu:**  
~ ~ ~ ~  
Ryhmäteos. Kantaesitys Zodiak 28.10.–3.11., 6 esitystä. Yhteistuotanto Liikkeellä marraskuussa -festivaali.

- 25. Z-FREE / Rea-Liina Brunou:**  
*Pedestrian Ballet – Teos kahdelle tanssijalle ja yleisölle*  
Work-in-progress-esitykset ja työpaja Studio C4 1.–2.11., 2 esitystä (vapaa pääsy).  
**Aluekustantanto.**

- 26. Sari Palmgren:**  
*Licking Things*  
Ryhmäteos. Kantaesitys Zodiak 9.–17.11., 7 esitystä.  
**Aluekustantanto.**

- 27. Ima Iduzee:**  
*The Body of Work*  
Soolo. Kantaesitys Zodiak 23.–28.11., 6 esitystä. Yhteistuotanto Tero Saarinen Company.

- 28. W A U H A U S:**  
*Flashdance*  
Ryhmäteos. Kantaesitys Zodiak 7.–20.12., 10 esitystä. [DNA]-verkosto-ohjelmaa. Yhteistuotanto Kanuti Gildi SAAL (Tallinna), W A U H A U S.



Elina Pirinen & Lauluyhtye Lumen Valo: *Angel* / Kuva: Timo Wright



Euripides Laskaridis: *Relic* / Kuva: Evi Fylaktou

## 2.2. Kantaesitykset

Vuoden 2016 ohjelmistossa oli 14 kantaesitysteosta. Kantaesityksistä kuusi teosta tuotettiin yhdessä kotimaisen tuottajatahon, ryhmän tai festivaalin kanssa ja yhdessä oli kansainvälinen tuotantopartneri.

Kantaesityksistä 5 oli aluekeskustuotantoa.

Vuoden 2016 kantaesitysohjelmisto maalasi kattavaa kuvaa kotimaisen nykytanssin, -koreografian ja -esityksen tämän hetken keskeisistä kiinnostuksen kohteista. Ohjelmisto antoi tilaa sekä uusille askelille että taiteellisen praktiikan syventämiselle. Sisältöjensä puolesta vuoden 2016 kantaesitykset kurkottivat sekä yhteiskunnallisiin että henkilökohtaisempiin teemoihin. Teoksia yhdisti kunkin aiheen tarkastelu kehollisuuteen liittyvien kysymysten kautta.

Eri-ikäisten tekijöiden teokset näyttivät, että nykytanssin laajan kattokäsittelyn alle mahtuu teoskäsitystä ja esityksen rajoja eri tavoin laajentavia ja venyttäviä lähestymistapoja. Kollektiivinen tekijyys on edelleen vahvasti nykyesitysten ytimessä, samoin taiteellisen työryhmän keskinäisten roolien sekoittuminen ja demokratisoituminen. Merkittävää oli perinteisen näyttämö-katsomoasetelman lähes säännönmukainen rikkominen: rajojen venyttäminen ja tasa-arvoistaminen ulottuivat myös esitystiloihin sekä esiintyjien ja katsojien väliseen suhteeseen.

### Kantaesitykset vuonna 2016:

- **Jarkko Partanen & Samuli Laine & Jussi Matikainen:**  
*#4 Elina Pirinen plays Mermaid by the pool*
- **Maija Mustonen & Anna Maria Häkkinen & Anna Mustonen & Anna Torkkel:** *Anna*
- **Sanna Myllylahti:**  
*I will tell you when I am ready*
- **Kati Raatikainen & Milla Martikainen & Johannes Vartola:**  
*Yhteis(ty)ö*
- **Sonya Lindfors:**  
*NOBLE SAVAGE*
- **Elina Pirinen & Lauluyhtye Lumen Valo:**  
*Angel*
- **Valtteri Raekallio:**  
*Neuromaani*
- **Laura Pietiläinen:**  
*Michaela – The Queen of Fucking Everything*
- **Carl Knif:**  
*The emotional life of a dog*
- **Ninu Lindfors:**  
*Come Undone*
- **Eeva Muilu:**  
*~ ~ ~*
- **Sari Palmgren:**  
*Licking Things*
- **Ima Iduzee:**  
*The Body of Work*
- **WAUHAUS:**  
*Flashdance*

## 2.3. Vierailut

Kevätkaudella 2016 kansainväliset teosvierailut keskittyivät **Sivuaskel / Side Step**-festivaalille, jonka ohjelmistossa esitettiin 5 kansainvälistä vierailuteosta, joista kaksi tuotettiin Aerowaves-verkoston puitteissa. Lisäksi Zodiac toteutti kevätkaudella kolmantena Aerowaves-vierailuna belgialaisten **Alexander Vantournhoutin** ja **Bauke Lievensin** sooloteoksen *ANECKXANDER*.

Zodiac tuotti **Reetta-Kaisa Ilesin** teoksen *Hiljaiset tunteet* Helsingin ensi-illan ja esityksensä helmikuussa. Tunnetuille vanhemman polven tanssitaiteilijoille koreografioitu ryhmäteos sai kantaesityksensä Tanssiteatteri Tsuumin tuottamana Pyhäjärven Täydenkuun tansseilla kesällä 2015.

## 2.4. Sivuskel / Side Step Festival

Zodiakin kansainvälinen **Sivuskel / Side Step Festival** täytti 20 vuotta vuonna 2016. Jokavuotinen festivaali järjestettiin 2.–7.2.2016 Kaapelitehtaalla.

Sivuskel-festivaali on vuodesta 1996 toiminut kansainvälinen nykytanssifestivaali. Kautta vuosien festivaalin tavoitteena on ollut lisätä tanssista kiinnostuneen yleisön tietämystä nykytanssin kansainvälisistä virtauksista, tekijöistä ja työskentelymetodeista. Esitystoiminnan lisäksi Sivuskel pyrkii syventämään yleisön ja tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja toimii myös alan ammattilaisten koulutustapahtumana. Kotimaisen tanssin festivaalitarjonnassa Sivuskel pyrkii erottautumaan ajankohtaisena, rohkeana ja anarkisti-

senä festivaalina, jonka suojissa yleisöllä on mahdollisuus tutustua kansainvälisesti nouseviin tekijöihin ja alan uudistajiin sekä progressiiviseen nykytanssi- ja esitystarjontaan.

Kuusipäiväinen festivaali oli jälleen virikkeellinen kohtauspaikka, jossa viiden kansainvälisen vierailuesityksen, yhden kotimaisen teoskonseptin sekä tanssielokuvan ja dokumentin teemoja ja katsomiskokemuksia saattoi syventää luentoja, kurssien, taiteilijataapaamisten ja keskustelujen parissa.

Bulgarialainen koreografi ja esiintyjä **Ivo Dimchev** oli vuoden 2016 Sivuskel-festivaalin päävieras. Festivaali esitti kaksi Dimchevin puhutuinta ja puhuttavinta näyttämöteosta: *P Project* (2012) ja *Fest* (2013). Ivo Dimchevin työt ovat monimuotoisia poikkeuksellisia esityksiä, joissa äärimmäisyys ja näytävyyden yhdistyvät unohtumattoman oudoksi kokemukseksi.

Berliinissä asuva islantilaiskoreografi **Margrét Sara Guðjónsdóttir** toi festivaalille *Spotted* teoksensa sekä *Blind Spotting* -tanssielokuvansa.

Festivaalilla koettiin portugalilaisen taiteilijaparin **Ana Borralhon** ja **Jôao Galanten** *Sexy MF*-teos, johon haettiin paikallisia esiintyjä avoimen haun perusteella. Galante toi mukanaan uunituoreen dokumentin *Atlas LX / HSK*. Dokumentissa seurataan Borralhon ja Galanten *Atlas*-teoksen Lissabonin ja Helsingin (Zodiac / Helsingin juhlatuokot 2012) versioiden valmistamista. Lisäksi festivaalilla nähtiin kreikkalaiskoreografi **Euripides Laskaridisin** sooloteos *Relic* sekä **Jarkko Partasen**, **Samuli Laineen** ja **Jussi Matikaisen** *By the pool*-teoskonsepti *#4 Elina Pirinen plays Mermaid*.

## Sivuaskel-festivaalin ohjelmisto:

- **Margrét Sara Guðjónsdóttir** (Islanti/Saksa): *Spotted* (duetto), Pannuhalli 2.–3.2., 2 esitystä
- **Jarkko Partanen & Samuli Laine & Jussi Matikainen: #4 Elina Pirinen plays Mermaid by the pool** (ryhmäteos), Zodiak 2.–3.2., 2 esitystä. [DNA]-verkosto-ohjelmaa.
- **Margrét Sara Guðjónsdóttir: Blind Spotting** (tanssielokuva), Zodiak 4.2. & 7.2., 2 näytöstä. Aerowaves-verkosto-ohjelmaa.
- **Ivo Dimchev** (Bulgaria): *P Project* (sooloteos & yleisö), Tanssiteatteri Hurjaruuth 4.2., 1 esitys
- **Ana Borralho & João Galante** (Portugali): *SexyMF* (yhteisöllinen ryhmäteos), Pannuhalli 5.–6.2., 2 esitystä. **Aluekeskustuotanto.**
- **Ivo Dimchev** (Bulgaria): *Fest* (ryhmäteos), Tanssiteatteri Hurjaruuth 5.–6.2., 2 esitystä
- **Helena Inverno & Veronica Castro** (Portugali): *ATLAS LX / HSK* (dokumenttielokuva), Pannuhalli 6.2., 1 esitys
- **Euripides Laskaridis** (Kreikka): *Relic* (sooloteos), Zodiak 6.–7.2., 2 esitystä. Aerowaves-verkosto-ohjelmaa.

Sivuaskel 2016 -festivaalin kuratoinnista vastasivat Zodiakin taiteellinen johtaja **Harri Kuorelahti** ja koreografit **Eeva Muilu** ja **Jenni Koistinen**.

Vuoden 2017 Sivuaaskel-festivaalin järjestelyt aloitettiin syksyllä 2016.

## 2.5. Z-free

Zodiakin **Z-free**-esityskonseptin ajatuksena on tarjota taiteilijoille mahdollisuus avata julkisesti työskentelytapoja, kehittää teosideoita ja ottaa yleisö mukaan työprosessiin. Z-free on yleisölle maksuton, kevyen rakenteen esityspahtuma, joka toteutetaan harjoitussalissa ilman mittavaa esitystekniikkaa.

Vuonna 2016 Z-freen puitteissa työskenteli ja esittäytyi teosaiheineen tai metodeineen 6 työryhmää/tanssitaitelijaa. Z-freen tarkoituksenmukaisuudesta ja käyttökelpoisuudesta tanssiteosten ja niiden ilmaisukeinojen kehittämisformaattina kertoo, että kaikki valitut työryhmät ja teokset hakivat nimenomaan Z-free-konseptiin, eivät varsinaiseen ohjelmistoon.

## Kevät 2016:

- **Heini Nukari & Pia Lindy: Layers**
- **Maija Hoisko & Inari Salmivaara: Minä olen museo: Ursula O 2.0.**
- **Laura Jantunen & Mitja Nylund & Teo Lanerva: Session**

## Syksy 2016:

- **Sari Nordman: Periphery**
- **Anna Maria Häkkinen: Vapaus**
- **Rea-Liina Brunou: Pedestrian Ballet – Teos kahdelle tanssijalle ja yleisölle**

Esitysten lisäksi ohjelmassa oli kaksi ammattilaisworkshopia, ohjaajinaan Margrét Sara Guðjónsdóttir ja Euripides Laskaridis sekä kaksi kaikille avointa työpajaa, ohjaajinaan João Galante ja Jarkko Partanen & **Julius Elo**.

Maksuton ohjelmisto sisälsi **European Dancehouse networkin** ja **Tanssin talon** kanssa yhteistyössä järjestetyn kansainvälisen **Creation and dissemination** -paneelikeskustelun, **Kuvataideakatemia**n kanssa yhteistyössä järjestetyn **Terre Thaemlitzin** *Secrecy wave manifesto* -luennon, taiteilijataapaamisia sekä festivaalibaarin ja klubi-illan.

Sivuaaskel-festivaali osoitti jälleen konkreettisesti Kaapelitehtaan katsomoiden riittämättömyyden sekä Zodiakin omalla näyttämöllä, Pannuhallissa että Hurjaruuthin näyttämöllä, kun festivaalin yleisömäärä toistuvasti ylittää katsomokapasiteetin. Sivuaaskel saavutti yleisötavoitteen, joka oli sataprosenttinen täyttöaste pienillä katsomopotentiaaleilla (84–130 paikkaa). Täyttöasteeksi muodostui keskimäärin 109 %, kun katsomopaikkojen lisäksi otettiin käyttöön porraspaikkoja.

Festivaalin kokonaiskävijämäärä oli 1 835. Maksullisia esityksiä oli 11 ja niissä katsojia 1 261; keskimääräinen katsojaluku esitystä kohden oli 115. Myytyjen lippujen määrä kasvoi 2 % edellisvuodesta. Ilmaistapahtumat – videosingit, paneeli, luennot, taiteilijataapaamiset ja klubi – keräsivät yhteensä 574 osallistujaa. Ammattilaiskursseille osallistui 25 taiteilijaa.



Sari Palmgren: *The Earth Song* / Kuva: Uupi Tirronen

## 2.6. Kiertue-esitykset

Kiertue-esitysten mahdollistaminen ohjelmistossa oleville teoksille on tärkeä osa Zodiakin toimintaa tanssin aluekeskuksena. Zodiak pyrkii edesauttamaan kiertue-esitysten toteutumista ja taiteilijoiden työllistymismahdollisuuksia sekä Suomessa että ulkomailla.

Zodiakin tuotantoa nähtiin kotimaisilla ja kansainvälisillä tanssifestivaaleilla sekä muissa tapahtumissa ja yhteyksissä.

Kiertue-esityksiä oli 12 eri teoksella; kotimaassa liikkui 5 teosta ja ulkomailla 7 (11 maassa, 20 kaupungissa). Kiertue-tilasto on luvussa 9.

## KIERTUE-ESITYKSET KOTIMAASSA:

- **Virva Talonen: Vuosirenkait** (Sotku, Kuopio 15.1.)
- **Sari Palmgren: The Earth Song** (Generaattori, Kajaani 3.–4.3.; Kouvola teatteri, Kouvola 14.–15.3.; Sotku, Kuopio 22.3.; Kanneltalo, Helsinki 30.–31.3.; Tikkurilan lukio, Vantaa 26.4.; JoJo, Oulu 28.–29.5.)
- **Carl Knif: RED** (Schauman-sali, Pietarsaari 15.3.)
- **Paula Salminen, Anna Cadia, Satu Herrala: Merenneito Annabel ja surullinen Marjatta** (Kokkolan kaupunginteatteri, Kokkolan Talvitanssit – Vinterdans i Karleby, Kokkola 19.3.)
- **Anna Maria Häkkinen & Anna Mustonen & Maija Mustonen ja Anna Torkkel: Anna** (Kutomo, Turku 1.4. & 3.4.)

## KIERTUE-ESITYKSET ULKOMAILLA:

- **Elina Pirinen: Personal Symphonic Moment** (Lille Scene, Oslo Internasjonale Teaterfestival, Oslo, Norja 17.–18.3.; New York Live Arts, Joyce Unleashed, New York City, Yhdysvallat 31.5.–1.6.)
- **Taneli Törmä: ZOOM** (Teater Momentum, Odense, Tanska 13.–14.4.; Baltoppen LIVE, Ballerup, Tanska 28.–29.4.; Bora Bora, Aarhus, Tanska 10.–11.5.)
- **Carl Knif: RED** (Beijing Tianqiao Performing Arts Center, Beijing Dance Festival, Peking, Kiina 26.7.; Dance Base, Fringe Festival Edinburgh, Edinburgh, Yhdistyneet kuningaskunnat 5.–21.8.; MOM Kulturális Központ, Hejsan Budapest! -festivaali, Budapest, Unkari 14.11.; Dansehallerne, ICE HOT – Nordic Dance Platform, Kööpenhamina, Tanska 2.12.)
- **Anna Mustonen: Di anima et di corpo** (Teatro Studio, Antiqua 2016 -festivaali, Bolzano, Italia 31.8.)
- **Sari Palmgren: The Earth Song** (Lofft, Off Europa -festivaali, Leipzig, Saksa 17.9.)
- **Pirinen & Hindi & Donovan & Walsh & Saivosalmi: Meadow, meadow, meadow** (Dansekappellet, ICE HOT - Nordic Dance Platform, Kööpenhamina, Tanska 1.12.)
- **Deborah Hay & Cullberg-baletti: Figure a Sea** (Théâtre de l'Agora, Montpellier, Ranska 29.–30.6.; Vitabergsparken, Tukholma, Ruotsi 19.–20.8.; Teatro al Castell, Bassano, Italia 23.8.; Kölner Philharmonie, Köln, Saksa 27.8.; Berliner Festspiele, Berliini, Saksa 30.–31.8.; Alexander Kasser Theatre, Montclair, Yhdysvallat 6.–9.10.; Freud Playhouse, Los Angeles, Yhdysvallat 15.–16.10.; Zellerbach Auditorium, Berkeley, Yhdysvallat 22.–23.10.; 30CC/Schouwburg, Leuven, Belgia 1.12.)

### 3. YHTEISTYÖ JA VERKOSTOT

Zodiakin ydintehtävä on tuottaa ja esittää uusia kotimaisia nykytanssiteoksia sekä edistää suomalaisen nykytanssin taiteellista kehitystä. Kansainvälisen toiminnan tarkoituksena on luoda yhteyksiä maailmalle ja satsata siten tulevaisuuden elinvoimaiseen ja omintakeiseen suomalaiseen nykytanssiin. Kansainvälisen verkottumisen tavoitteena on myös rakentaa suomalaisille teostuotannoille kumppanuuksia ja kestävän kehityksen mukaisia elinkaaria.

#### 3.1. Kansainväliset verkostot ja yhteistyöpartnerit

Kansainvälisen toiminnan ytimessä on kotimaisen nykytanssimme linkittäminen kansainväliseen tanssikenttään, sen virtauksiin ja ilmiöihin. Zodiak avaa yleisölleen ja taiteilijoilleen ikkunoita kansainväliseen tanssiin usealla eri tavalla, rikastuttaen sekä esitystarjontaa että tanssitaideajattelua Suomessa.

Esitysvierailut ovat yleisölle Zodiakin kansainvälisen toiminnan näkyvin puoli. Esitysvierailujen ohella erilaiset esitys-, residenssi- ja taiteilijavaihto-ohjelmat ovat olennainen osa kansainvälistä yhteistyötä, joka kasvattaa kotimaisen tanssitaiteen pääomaa. Tavoitteena on, että kansainväliset taiteilijat pitävät Zodiakissa myös työpajoja ja luentoja, jolloin yleisölle ja taiteen ammattilaisille avautuu esityksiä laajempi näkymä tanssitaiteelliseen ajatteluun muualla.

Zodiakin kansainvälinen toiminta pohjautuu pitkäjänteisen ja -kestoisen työn tuloksena syntyneisiin henkilökohtaisiin kontakteihin ja muodollisempiin verkostoihin.

Zodiak kuuluu tällä hetkellä kahteen EU:n Luova Eurooppa -ohjelman rahoitusta saavaan verkostoon. Nämä jäsenyydet myös määrittävät lähivuosina Zodiakissa nähtävää kansainvälistä ohjelmistoa.

#### [DNA]

[DNA] DEPARTURES AND ARRIVALS on 13 eurooppalaisen tanssitoimijan muodostama verkosto. Verkosto on kehittynyt Brysselissä toimivan PARTS-oppilaitoksen (Performing Arts Research and Training Studios) aloitteesta.

[DNA] panostaa eurooppalaisen nykytanssin tulevaisuuteen muun muassa yhteistuotannoilla, kehittämällä ja levittämällä uusia pedagogisia malleja, kannustamalla tutkimuksellisia tanssiprojekteja sekä lisäämällä tanssiteosten esityskertoja.

Zodiakin kannalta tärkeitä ovat [DNA]-hankkeen kaksi tukimuotoa: FOCUS-ryhmä ja PANORAMA-ohjelma.

Hankepartnerit valitsevat Focus-ryhmään 6–9 alle 37-vuotiaasta koreografia. Partnerit tukevat heidän työtään aktiivisesti kahden vuoden ajan. Valitut taiteilijat ja partnerit sopivat yksilöllisistä tukimuodoista, jotka voivat olla osatuotantosopimuksia, vierailuesityksiä, residenssiperiodeja tai mentorointia.

Focus-ryhmän taiteilijat vuosina 2014–2016 olivat: **Veli Lehtovaara** (Suomi/Belgia), **Andros Zins-Browne** (USA/Belgia), **Benjamin Vandewalle** (Belgia), **Georgia Vardarou** (Kreikka), **Marlene Monteiro Freitas** (Portugali), **Michiel Vandeveld** (Belgia) ja **Sandra Iché** (Ranska).

Vuonna 2016 Zodiakin painopiste [DNA]-ohjelman puitteissa oli kotimaisissa, Taideyliopiston Teatterikorkeakoulusta valmistuneissa Panorama-taiteilijoissa. **Elina Pirisen** ja **Jarkko Partasen** uudet tuotannot Zodiakissa kuuluivat [DNA]-ohjelman tukipiiriin. Zodiak onnistui tavoitteessaan saada toinen kotimainen koreografi mukaan syksyllä 2016 uudistettavaan Focus-ryhmään. Lokakuusta 2016 alkaen Elina Pirinen onkin mukana Focus-ryhmässä, mikä tulee vaikuttamaan merkittävästi hänen teostensa kansainvälisiin tuotanto- ja kierrätysmahdollisuuksiin.

Uuteen Focus-ryhmään 2016–2018 valittiin neljä uutta koreografia: Elina Pirinen (Suomi), **Stina Nyberg** (Ruotsi), **Liz Kinoshita** (Canada/Belgia) ja **Radouan Mriziga** (Marokko/Ranska). Aikaisemmasta Focus-ryhmästä jatkoivat **Veli Lehtovaara** (Suomi/Belgia), **Benjamin Vandewalle** (Belgia), **Georgia Vardarou** (Kreikka), **Marlene Monteiro Freitas** (Portugali) ja **Michiel Vandeveld** (Belgia).

Zodiak tuotti verkoston Panorama-ohjelman puitteissa kolme uutta teosta vuonna 2016. **Jarkko Partasen**, **Samuli Laineen** ja **Jussi Matikaisen** *By the Pool* -teossarjan neljäs osa kantaesitettiin Sivuaskel-festivaalilla helmikuussa, **Elina Pirisen** uusi teos *Angel* nähtiin Pannuhallissa toukokuussa ja **W A U H A U S** -ryhmän *Flashdance* oli ensi-illassa Zodiakissa joulukuussa.

Panorama-ohjelmassa partnerit tarjoavat osatuotantoja, vierailuesityksiä, residenssiperiodeja sekä mentorointia nuorille koreografeille. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu on Zodiakin kautta yhteistyössä [DNA]-hankkeessa. Zodiakin tuotannossa olevat, vuoden 2008 jälkeen TeaKista valmistuneet koreografit voivat tulla kyseeseen hankkeen Panorama-ohjelmassa.

Luova Eurooppa -ohjelman rahoitus [DNA]:lle alkoi lokakuussa 2014 ja ulottuu syyskuulle 2018.

[DNA]-verkosto kokoontui vuoden aikana kolme kertaa: 11.–12.1. New Yorkissa Under the Radar ja American



Alexander Vantourhout: ANECKXANDER / Kuva: Bart Grietens

Realness -festivaalien yhteydessä, 6.–7.6. Lissabonissa, Portugalissa Alcantara-festivaalin yhteydessä ja 24.–25.10. Belgradissa, Serbiassa.

[DNA]-ohjelman partneriorganisaatiot ovat: PARTS (Bryssel, Belgia), Alcantara (Lissabon, Portugali), Hellenic Festival (Ateena, Kreikka), CDC Toulouse (Toulouse, Ranska), Hebbel am Ufer (Berliini, Saksa), Kunstencentrum Vooruit (Ghent, Belgia), New Theatre Institute of Latvia (Riika, Latvia), MDT (Tukholma, Ruotsi), PACT Zollverein (Essen, Saksa), Spring Utrecht (Utrecht, Hollanti), Trafó (Budapest, Unkari), Station Service for Contemporary Dance (Belgrad, Serbia) sekä Zodiak (Helsinki, Suomi).

#### Aerowaves

Zodiak on mukana esittäjäpartnerina eurooppalaisten festivaalien ja esitystalojen edustajista koostuvassa **Aerowaves**-verkostossa. Luova Eurooppa -ohjelma myönsi kolmivuotisen forum-tuen Aerowaves-verkostolle lokakuun 2014 alusta alkaen.

Aerowavesin tavoitteena on muodostaa yhteiseurooppalainen näkemys, 20 teoksen suosituslista, kunkin vuoden kiinnostavimmista uusista nykytanssiteoksista partneriorganisaatioiden ja kansallisten tuotantopartnereiden ohjelmistoon. 41-jäseninen partneri- ja esittäjäverkosto ottaa vuosittain vastaan hakemuksia nousevilta koreografeilta, joiden työt eivät ole vielä kiertäneet kansainvälisesti.

Zodiak vierailuttaa vuosina 2015–2017 Aerowaves-suosituslistalta kolme teosta vuodessa. Vuonna 2016 kaksi Aerowaves-tuotantoa nähtiin helmikuisella Sivuaskel-festivaalilla, kun kreikkalainen **Euripides Laskaridis** vieraili Zodiakissa teoksellaan *Relic* sekä islantilainen **Margrét Sara Guðjónsdóttir** duetollaan *Spotted*. Lisäksi maaliskuussa Aerowaves-vierailuna esitettiin belgialaisen **Alexander Vantourhoutin** sooloteos *ANECKXANDER*.

Vuonna 2016 Aerowavesin *Spring Forward* -katselmusfestivaali järjestettiin 22.–24.4. Pilsenissä, Tšekissä ja vuoden 2017 suosituslistan valintakokous 27.–30.10. Sofiassa, Bulgariassa. Vuoden 2016 suosituslistalle 499 hakijan joukosta nousi Suomesta **Ima Iduozen** sooloteos *This is the Title*.

Verkoston organisaatiojäseneet: Albania Dance Meeting Festival (Tirana, Albania), D. ID DANCE IDENTITY (Pinkafeld, Itävalta), Concertgebouw Brugge (Brugge, Belgia), Derida Dance Center (Sofia, Bulgaria), San Vincente Festival (Svetvinčenat, Kroatia), Street Art Festival (Poreč, Kroatia) Dance House Lemosos (Limassol, Kypros), Tanec Praha (Praha, Tšekin tasavalta), Bora Bora – Dance and Visual Theatre (Aarhus, Tanska), Dansehalterne (Kööpenhamina, Tanska), Kanuti Gildi SAAL (Tallinna, Viro), Dance Info Finland (Helsinki, Suomi), Zodiak (Helsinki, Suomi), La Briqueterie (Vitry-sur-Seine, Ranska), Maison de la Danse de Lyon (Lyon, Ranska), Künstlerhaus Mousonturm (Frankfurt, Saksa), PACT Zollverein (Essen, Saksa), Art For Dance (Ateena, Kreikka), Kalamata International Dance Center (Kalamata, Kreikka), Workshop Foundation (Budapest, Unkari), Dublin Dance Festival (Dublin, Irlanti), Operaestate Festival Veneto Bassano Del Grappa (Bassano del Grappa, Italia), Romaeuropa (Rooma, Italia), Lithuanian Dance Information Centre (Vilna, Liettua), Centre de Creation Choreographique Luxemborgeois (Luxemburg), Dansens Hus Oslo (Oslo, Norja), Dervish & Co. (Oslo, Norja), Arts Stations Foundation, (Poznan, Puola), Lubelski Teatr Tanca (Lublin, Puola), O Espaço do Tempo (Montemor-o-Novo, Portugali), Serial Paradise Studio (Bukarest, Romania), International Dance and Performance Center TsEKH (Moskova, Venäjä), Bratislava in Movement (Bratislava, Slovakia), EN-KNAP Productions (Ljubljana, Slovenia), Mercat de les Flors (Barcelona, Espanja), Certamen Coreográfico De Madrid (Madrid, Espanja), Dansstationen (Malmö, Ruotsi), Théâtre Sévelin 36 (Lausanne, Sveitsi), Tanzhaus Zürich (Zürich, Sveitsi), Dansmakers Amsterdam (Amsterdam, Alankomaat), The Place (Lontoo, Iso-Britannia).



### Artistic Doctorates in Europe: Third cycle provision in Dance And Performance (ADiE)

Lontoolaisen Middlesex Universityn koordinoima kolmi-vuotinen **Artistic Doctorates in Europe: Third cycle provision in Dance and Performance** -hanke (ADiE) käynnistyi EU:n Erasmus+ -rahoituksen turvin lokakuussa 2016 jatkuen aina lokakuuhun 2019 saakka. Yliopistomaailmaan sijoittuvan, esittävän taiteen tutkimusta edistävän hankkeen pääpartneri Suomessa on Taideyliopisto ja sen Esittävien taiteiden tutkimuskeskus (Tutke). Hankkeen yliopistopartnerit Iso-Britanniasta, Ruotsista ja Suomesta kutsuivat mukaan kustakin maasta luovan talouden partnereita.

ADiE:n tavoitteena on tanssin ja esitystaiteen väitöskirjatutkimuksen kehittäminen ja tohtori-taiteilijoiden työn jalkauttaminen taiteen kentälle. Hanke syventyy taide-lähtöisiin tutkimusprosesseihin (Practice as Research) liikkeen ja kehollisuuden näkökulmasta. Zodiak ja Kiasma-teatteri toimivat hankkeen suomalaisina luovan talouden partnereina ja asiantuntijoina. Näiden rooli on etsiä tartuntapintoja ja rakentaa siltoja akateemisen maailman ja taiteen ammattilaisten välille sekä antaa näkökulmia tutkijakoulutettaville ja yliopistolle tulevaisuuden mielekkäistä yhteistyömalleista, esittävien taiteiden toimintakentän nykyrealiteeteista ja yleisösuhteesta.

Zodiak osallistui Taideyliopiston hankesuunnitteluun. Syksyllä 2016 yleisöyövastaava **Katja Kirsi** osallistui ADiE:n aloituskokoukseen Lontoossa 25.–26.10. Lisäksi hankkeessa on kuukausittainen Skype-kokous. Jatkossa Zodiak tulee järjestämään yhdessä Tutken kanssa vuosittain seminaarin. Näin hanke luo Zodiakille konkreettisen suhteen taiteilija–tutkija–koulutukseen seminaariyhteistyön kautta.

ADiE:n yliopistopartnerit: Middlesex University, School of Media and Performing Arts (Lontoo, Iso-Britannia), University of Chichester (Chichester, Iso Britannia), Stockholms konstnärliga högskola (Tukholma, Ruotsi), Taideyliopisto (Helsinki, Suomi). Luovan talouden partnerit: Dance4 (Nottingham, Iso-Britannia), Weld (Tukholma, Ruotsi), Kiasma-teatteri (Helsinki, Suomi), Zodiak (Helsinki, Suomi).

### NB Dance Loop

Zodiak on jäsen **NB Dance Loop** -kiertueverkostossa. Pohjoismais-balttilainen esitystalojen ja festivaalien kiertueverkosto sai alkunsa **Keöja**-hankkeen puitteissa vuosina 2012–2014 toimineesta ajatushautomosta, jossa Zodiak oli mukana. NB Dance Loopin tavoitteena on pidentää toiminta-alueella tuotettujen teosten elinkaarta, lisätä taiteilijoiden työllistymismahdollisuuksia, tarjota kiinnostavia, ajankohtaisia teoksia yleisölle sekä vahvistaa tanssialan toimijoiden yhteistyötä ja edistää tiedonvaihtoa.

Vuonna 2016 verkoston puitteissa kiersi norjalaisen **Haugen Productionsin** duettoteos **Sisters – 11 Years Later**.

Verkosto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa, 4.2. Helsingissä Sivuaskel-festivaalin aikana sekä 30.11. Kööpenhaminassa ICE HOT -tapahtumassa. Verkostoa koordinoi tallinnalainen Estonian Dance Agency.

NB Dance Loop -verkoston jäsenet: Estonian Dance Agency (Viro), Zodiak (Suomi), Dansens Hus (Ruotsi), Atalante (Ruotsi), SL – Association of Independent Theatres (Islanti), Arts Printing House (Liettua), Baltoppen (Tanska), Danse Festival Barents (Norja), Bærum Culture House (Norja), Dansearena Nord (Norja), Itäinen tanssin aluekeskus (Suomi), Pohjanmaan tanssin aluekeskus (Suomi) ja Dansehallerne (Tanska).

### Keöja3 – Movement Matters

**Keöja** on vuodesta 2007 toiminut pohjoismais-balttilainen tanssitoimijoiden verkosto. Verkoston toinen rahoituskausi päättyi vuonna 2015.

Zodiak oli kertomusvuonna mukana kehittämässä verkoston kolmatta hankevaihetta **Movement Matters**. Zodiakin yleisöyövastaava **Katja Kirsi** työskenteli hanketyöryhmässä, joka NorrlandsOperanin johdolla valmisti rahoitushakemuksen Luova Eurooppa -ohjelmaan syksylle 2016. Movement Matters'n keskiössä tulee olemaan tanssin saavutettavuuden ja yleisöyömenetelmien kehittäminen.

### Creative Meeting Point: Hong Kong X Finland Hongkong–Suomi-taiteilijavaihtoprojekti

Zodiak aloitti pitkään valmistellun yhteistyön hongkongilaisen **West Kowloon Cultural District Authorityn** kanssa vuonna 2016. Kyseessä on monivuotinen residenssivaihto-ohjelma, jossa kotimaisina yhteistyökumppaneina ja tuotantopartnereina ovat Tanssin tiedotuskeskus, HIAP – Helsinki International Artist Programme ja Tanssin talo. Ohjelman puitteissa suomalaisille ja hongkongilaisille koreografeille tarjoutuu tutustumis- ja residenssimahdollisuuksia sekä mahdollisia esiintymisvierailuja ja teosten yhteistuotantokumppaneita.

Residenssitaiteilijoiksi valittiin kolme suomalaista ja kolme hongkongilaista taiteilijaa: **Carl Knif, Linda Martikainen, Sari Palmgren, Justyne Li, Wayson Poon, Ivy Tsui**. Yhteistyö käynnistyi kolmen hongkongilaiskoreografin residenssillä 5.–18.12.2016 Helsingissä. Tänä aikana taiteilijat tutustuivat toistensa työskentelyyn, taiteelliseen ajatteluun ja helsinkiläiseen tanssitarjontaan. Yhteistyö jatkuu 2017 sekä suomalaiskoreografien residensseillä Hongkongissa maaliskuussa että hongkongilaiskoreografien residenssillä Suomessa heinä–elokuussa.

West Kowloon Cultural District tulee olemaan yksi maailman johtavia uusia kulttuuritoimijoita myös esitys- ja tanssitaiteessa uuden kulttuurikeskittymän ja teattereiden valmistuessa vuoteen 2022 mennessä Hongkongin West Kowloonin. West Kowloon Cultural District luo jo nyt aktiivisesti kansainvälisiä kumppanuuksia, joilla pohjustetaan tulevaisuuden taiteellis-tuotannollista yhteistyötä. Zodiak on yksi kansainvälisistä pääkumppaneista.

### **3.2. Kotimaiset verkostot ja yhteistyöpartnerit**

Vuonna 2016 Zodiakin kotimaisiin yhteistyöverkostoihin ja -kumppaneihin lukeutuivat mm. tanssin aluekeskukset, Tanssin talo ry, Tanssin tiedotuskeskus, HIAP, Suomen teatterit ry, Taideyliopisto, Helsingin juhlatuokki, Liikkeellä marssakuussa -festivaali, Kulttuurikeskus Caisa, Kulttuuriyhdistämö Interkultt Cassandra, Rasmus ry, UrbanApa, Kulttuuria kaikille -organisaatio, Suomen Kansallisteatteri ja Helsingin kaupunginteatteri.

Zodiak toteutti verkostojen ja partnereiden kanssa yhteistutkimuksia, tapahtumia, residenssivaihtoa, koulutusyhteistyötä ja kiertue-esityksiä sekä yhteiskunnallista vaikuttamista.

### Tanssin aluekeskusverkosto

Zodiak toimii tanssin aluekeskuksena Helsingissä, osana valtakunnallista aluekeskusverkostoa. Koko Suomen kattava tanssin aluekeskusverkostotoiminta käynnistettiin vuonna 2004. Aluekeskuksia on nykyisin seitsemän: Zodiak – Uuden tanssin keskus / Tanssin aluekeskus Helsinki,

Läntinen tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus, Itäinen tanssin aluekeskus, Pohjanmaan tanssin aluekeskus ja Pohjoisen tanssin aluekeskus sekä uusimpana Keski-Suomen tanssin keskus.

Tanssin aluekeskusten tehtävänä on parantaa tanssin vapaan kentän toimintaedellytyksiä, lisätä ja monipuolistaa taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia sekä edistää kulttuurihyvinvointia tanssin yleisötyötä ja soveltavaa käyttöä kehittämällä. Keskukset pyrkivät lisäämään yhteistyötä ja vahvistamaan osaamista alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Vuonna 2016 tanssin aluekeskukset järjestivät yhdessä 2. valtakunnallisen tanssin ammattilaisten **Kiertoliike**-tapahtuman Jyväskylään 22.–23.9. yhdessä Tanssin talo ry:n kanssa. Kiertoliike on tanssin kentän valtakunnallinen ammattilaisten foorumi, joka kokoaa tanssin toimijoita yhteen jakamaan, kuulemaan, keskustelemaan ja vaikuttamaan. Vuosittain eri puolilla Suomea kiertävän, paikallisten tanssifestivaalien yhteydessä järjestettävän foorumin teemat koostuvat alan ajankohtaisista kysymyksistä ja sen toteutuksesta vastaa yhdistyksen partnerina vuorollaan kukin tanssin aluekeskuksesta.

Vuonna 2016 aluekeskusverkosto kokoontui neljä kertaa: 22.–23.9. Jyväskylässä, 6.–7.10. Kajaanissa sekä 14.10. ja 13.–14.12. Helsingissä. Tanssin talo -yhdistyksen järjestämän joulukuisen **Kiss My Dance** -tapahtuman yhteydessä pidetyn kokouksensa ohella aluekeskukset esittelivät omaa toimintaansa yleisölle. Verkosto käynnisti yhteisen strategiatyön Kajaanin kokouksessa. Aluekeskusstrategia 2017–2019 saatetaan valmiiksi kevätkaudella 2017.



Kiertoliike / Kuva: Matti Häyrynen



Cruising for Art / Kuva: Pekka Mäkinen

### Tanssin talo -yhdistys

Tanssin toimijat kokoava Tanssin talo -yhdistys on työskennellyt vuodesta 2010 saattaakseen toteen vision tanssille soveltuvan oman tila- ja toimintakompleksin rakentumiseksi Helsinkiin. Vuoden 2013 tarveselvityksessä tanssin talo esitettiin sijoitettavaksi Kaapelitehtaalle, sekä rakennuksesta vapautuviin nykytiloihin että uudisrakennusosaan.

Zodiak on ollut aktiivisesti mukana talohankkeen edistämässä niin yhdistyksessä kuin partnerina sen toiminnallisissa tapahtumissa. Toiminnanjohtaja **Raija Ojala** toimii Tanssin talo -yhdistyksen hallituksessa ja sen tilatyöryhmässä.

Zodiakin ydintavoitteet talon hankevaiheessa ovat, että tanssin tekijät saavat lisää kohtuuhintaisia esitys- ja toimintatiloja sekä muita tuotantoresursseja. Tanssin julkinen tuki kasvaa vastaamaan sen toiminnallista aktiivisuutta ja vaikutusvoimaa eikä vähennä nykyisten toimijoiden vähäisiä resursseja. Potentiaalisen yleisön kiinnostus tanssia kohtaan kasvaa ja tanssin yleisö laajenee. Pääkaupunkiseudun asukkaat saavat lisää korkeatasoista tanssitaideita ja tanssilähtöisiä taidepalveluja. Helsinki metropolina saa vetovoimaisen, kansainvälisen tason tanssikeskittymän.

Tanssin talon toimintakonseptissa Zodiak tulee asemoitumaan siten, että se keskittyy jatkossakin ydinosaamiseensa ja nykyvahuuksiinsa vastaten yhä kasvavan freelance-kentän ja nykytanssin tuottamisesta ja esittämisestä, laadukkaasta yleisötyöstä sekä piirissään toimivien taiteilijoiden tukemisesta. Nykyisten vakitilojensa ohella Zodiak tulee olemaan talon yksi periodivuokratilainen, keskeisimmin saneerattavan Pannuhallin piirissä, mutta myös muiden tilojen käytössä. Zodiak tulee toimimaan myös Tanssin talon yhtenä yhteistuotantokumppanina mielekkäin toteutusvaihtoehtoin teosten ja tapahtumien tuotantotalouden vahvistamiseksi. Muita synergiamuotoja tulee löytymään lisäksi niin markkinoinnissa, asiakkuuksien kehittämisessä kuin lippukäytännöissä.

Vuonna 2016 Tanssin talon hankevaihe siirtyi sen rakentajan Koy Kaapelitalon vetovastuulle. Hanke toteutuu kuitenkin tiiviissä yhteistyössä yhdistyksen kanssa. Hanke suunnitellaan laatimiseen ja projektinjohtoon kiinnitettiin kesällä 2016 Haahtela-rakennuttaminen ja viitesuunnitelmien tekoon JKMM Arkkitehdit ja Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli. Arkkitehtien **Teemu Kurkelan** ja **Pia Ilosen** johdolla toimistot tutkivat ja suunnittelivat talon sijoittumista kulttuuritehtaan kokonaisuuteen.

Projektin tavoitteena on tuottaa myös Kaapelitehtaan kasvojenkohotusta ja mahdollisimman suuria toiminnallisia synergia- ja logistiikkahyötyjä. Hankesuunnittelu oli valmistumassa vuoden 2016 loppuun mennessä ja siirtymässä kaavoitus- ja rakennusvaiheeseen vuoden 2017 alusta. Talon rakentamisen oletetaan alkavan vuonna 2018 ja valmistuvan aikataulussaan vuonna 2020.

Zodiakin ja Tanssin talon yhteiset toiminnallisuudet vuonna 2016 sisälsivät Jyväskylässä 22.–23.9. järjestetyn 2. valtakunnallisen **Kiertoliike**-tapahtuman lisäksi **European Dancehouse networkin** kanssa yhteistyössä Sivuaskel-festivaalilla järjestetyn kansainvälisen *Creation and dissemination* -paneelikeskustelun, *Cruising for Arts* -esitysklubin 12.2. Pannuhallin kellaritilassa sekä yhteisosallistumisen Kaapelitehtaan *Tanssin päivän* tapahtumajärjestelyihin.

### Tanssin tiedotuskeskus

**Tanssin tiedotuskeskus** edistää tanssitaiteen asemaa, toimintaedellytyksiä ja tunnettuutta Suomessa sekä tekee suomalaista tanssitaideita tunnetuksi ulkomailla.

Zodiak teki toimintavuonna yhteistyötä Tanssin tiedotuskeskuksen kanssa erityisesti **Koko Suomi Tanssii** -juhlavuosihankkeen 2017 sekä Hongkong–Suomi-taiteilijavaihtoprojektin puitteissa. Zodiak on myös Tanssin tiedotuskeskus ry:n jäsen.

### HIAP (Helsinki International Artist-in-residence Program)

Zodiak on yksi **HIAPin** (Helsinki International Artist-in-Residence Programme) residenssikeskuksen perustajajäsenistä.

Toimintavuonna Zodiak ja HIAP tekevät residenssiyhteistyötä Sivuaskel-festivaalin parissa sekä Hongkong–Suomi-taiteilijavaihtoprojektin puitteissa.

### #STOPHATREDNOW

**#StopHatredNow** on koreografi **Sonya Lindforsin** aloitteesta käynnistynyt ja viiden eri toimijan yhdessä järjestämä anti-rasistinen tapahtumaviikko.

18.–24.4. välisenä aikana järjestettiin muun muassa työpajoja ja keskustelutilaisuuksia. Zodiakin ohjelmistossa viikko kietoutui Sonya Lindforsin *NOBLE SAVAGE* -teokseen sekä Lindforsin ja **Maryan Abdulkarimin** pitämiin työpajoihin. Osana tapahtumaviikkoa julkaistiin Sonya Lindforsin toimittama *TOISEUS 101* -pamfletti, joka nosti yhteiskunnalliseen keskusteluun ajankohtaisia näkökulmia toisesta, moninaisuudesta ja antirasistisesta toiminnasta. Tapahtumaviikon toteuttivat yhteistyössä Kulttuurikeskus Caisa, Kulttuuriyhdistämö Interkult Cassandra, Rasmus ry, UrbanApa ja Zodiak.

### Kulttuurikeskus Caisa

Zodiak järjesti **Kulttuurikeskus Caisan** kanssa interkulttuurisen tutustumisyöpöajan tanssialan ammattilaisille 12.–13.3.

Suosittu **Mamuska Helsinki** -klubi palasi tauon jälkeen, tällä kertaa monikulttuurisena 8.4. Kaisaniemeen Caisan tiloihin.

### Taideyliopisto

**Taideyliopiston Kuvataideakatemia** toimi Zodiakin yhteistyökumppanina Sivuaskel-festivaalilla palkitun multimediatuottajan ja kouluttajan **Terre Thaemlitzin** luennon *Secrecy Wave Manifesto* järjestämisessä. Luento oli osa Kuvataideakatemia Exhibition Laboratory -sarjaa.

**Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun** kanssa Zodiak harjoittaa vuosittain yhteistyötä muun muassa kurssi- ja työpajatoiminnan parissa. Zodiakissa pidettiin valmistuvien koreografiopiskelijoiden maisterintutkinnon opinnäytetöiden esittelytilaisuus 8.10. teemalla *Tulevaisuuden koreografia jo tänään*.

Zodiak lahjoittaa vuosittain kurssistipendin kahdelle Teatterikorkeakoulusta valmistuvalle tanssitaiteen nuorelle ammattilaiselle. Vuonna 2016 stipendin saivat koreografi **Heli Keskkiallio** ja tanssija **Meeri Altmets**.

### Muut kotimaiset yhteistyökumppanit

Yhteistyö suurten teattereiden kanssa sisälsi pohjatyötä vuodelle 2017: **Kansallisteatterin** kanssa esitysvierailun puitteissa ja **Helsingin kaupunginteatterin** kanssa yhteistuotannon valmistelua.

**Suomen Teatterit ry:n** (STEFI) jäsenenä ja sen tanssitoimijoiden neuvottelukunnassa Zodiak osallistui alan kehittämistyöhön ja edunvalvontaan.

Festivaaliyhteistyön merkeissä toteutettiin yhteistuotannot sekä **Liikkeellä marraskuussa** -festivaalin että **Helsingin juhlaviikkojen** kanssa.

Esitysten tuotantotoiminnan sekä yleisötyön puitteissa Zodiakilla on lisäksi lukuisia muita kotimaisia ja kansainvälisiä yhteistyökumppaneita.



Mamuska Helsinki, Caisa



Sonya Lindfors: NOBLE SAVAGE / Kuva: Sanna Käsmä



Margrét Sara Guðjónsdóttir: Spotted / Kuva: David Kiers

## 4. TAITEILIJAPOLITIikka

### 4.1. Housekoreografit

Zodiakilla on ollut yli kymmenen vuoden ajan kotimaisia koreografeja koskeva kutsukäytäntö. Sen puitteissa keskus tarjoaa suomalaisille koreografeille työskentelyolosuhteet, joissa heillä on mahdollisuus työskennellä teoskeskeisyyttä pitkäjänteisemmin ja work in progress -periaatteella.

Vuonna 2016 Zodiakilla ei ollut nimettyä housekoreografia. Koreografin valintatapa haluttiin uudistaa kutsukäytännöstä hakemuksiin perustuvaksi. Housekoreografia vuosille 2017–2018 haettiin vuoden 2017 ohjelmistohaun yhteydessä. Hakijoilta edellytettiin työsuunnitelmia ko. kaksivuotiskaudelle, ja myös työryhmämuotoisia hakemussuunnitelmia toivottiin.

Hakemuksia housekoreografiksi / ryhmäksi tuli yhteensä 14, yksi ulkomailta ja 13 Suomesta. Hakemusten perusteella Zodiakin housekoreografiksi kaudelle 2017–2018 valittiin **Sonya Lindfors**. Housekoreografin valinnasta tiedotettiin toukokuussa 2016.

Valintaa tehtäessä tarkasteltiin työsuunnitelmissa ehdotettujen taiteellisten sisältöjen lisäksi muun muassa työskentelytapojen keskustelevuutta ja vuorovaikutteisuutta, millaisia uusia avauksia yhteistyö voisi synnyttää, mihin ajankohtaisiin taiteellisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ilmiöihin ehdotus vastaa sekä kuinka konkreettisia suunnitelmien toteutusmahdollisuudet ovat suhteessa Zodiakin muuhun toimintaan ja resursseihin.

### 4.2. Teosten mentorointi ja Z-together

Vuonna 2016 Zodiak kohdisti edelleen resursseja tuottamiensa tanssiteosten taiteellis-ilmmaisullisen laadun kehittämiseen.

Harjoituskauden aikana kaikilla kantaesitysproduktioilla oli mahdollisuus käyttää ohjauksen ja dramaturgian ammattilaisia, kokeneita koreografeja tai muita taiteilijoita teosten ohjausassistentteina ja mentorointiapuna. Lisäksi Zodiakin taiteellinen johtaja oli toimintavuonna työryhmien käytävissä mentorointitehtävissä. Mentorointia käytettiin kiihtävästi.

**Z-together**-toiminta jatkui vuonna 2016. Z-together on Zodiakin tuotannossa olevien tekijöiden ja työryhmien työkäytäntö, jossa kokoonnutaan vuoden mittaan avoimiin harjoituksiin. Toiminta ei ole yleisölle tarkoitettua, vaan kollegiaalista mentorointia ja jakamista muiden Z-taiteilijoiden kanssa. Sen toivotaan edesauttavan koreografia ja työryhmää oman teoksensa kehittämisessä ja valmistamisessa ja näin tukevan paitsi taiteellista työtä, myös koko taiteenalan kehittymistä.

### 4.3. Ammattilaiskoulutus

Zodiak tarjoaa alan ammattilaisille korkeatasoista, ammattilaisesti täydentävää ja syventävää kurssitoimintaa nykytanssin ja esitystaiteen eri tekniikoista ja työmetodeista. Zodiakin kurssi- ja workshop-toiminta suunnitellaan korkeatasoisten koti- ja ulkomaisten opettajien varaan.

Keväällä 2016 Zodiak teki yhteistyötä Kulttuurikeskus Caisan kanssa järjestäen uudenlaisen koulutusviikonlopun tanssin ammattilaisille nimeltä *Interkulttuurinen nykytanssiviikonloppu – tutustumistyöpaja nykytanssin ammattilaisille*. Tapahtuma pidettiin 12.–13.3. ja sen työpajaohjajiksi valittiin avoimen haun kautta **Suvi Tuominen, Sally Davison, Beniamino Borghi, Sibiri Konate, Janina Rajakangas, Tanja Råman ja John Collingswood**. Tapahtuma sai jatko-osan syyskaudella *Interkulttuurisen nykytanssipäivän* muodossa 4.9.

Vuonna 2016 Zodiakissa järjestettiin 9 ammattilaiskursssia ja/tai -työpajaa. Kurseille osallistui 139 tanssin, teatterin ja esitystaiteen ammattilaista, keskimäärin 15 osallistujaa/kurssi.

### Kurssit ja työpajat:

- **Margrét Sara Guðjónsdóttir** (Islanti): *Drop into the Body 3.2.* (Sivuaskel-festivaali)
- **Euripides Laskaridis** (Kreikka): *Poetry Beneath Absurdity 4.2.* (Sivuaskel-festivaali)
- **Suvi Tuominen, Sally Davison, Beniamino Borghi, Sibiri Konate, Janina Rajakangas, Tanja Råman ja John Collingswood:** *Interkulttuurinen nykytanssiviikonloppu 12.–13.3.* (yhteistyössä Kulttuurikeskus Caisan kanssa)
- **Sonya Lindfors ja Maryan Abdulkarim:** *Representing the Other – Shaking the Concept of Whiteness 23.4.*
- **Rosalind Crisp** (Australia): *Fundamental Tools for a Practice in Choreographic Improvisation 27.–29.5.*
- **Gabriela Aldana-Kekoni, Leslie Apablaza, Poly Rodriguez** (Suomi, Chile): *Interkulttuurinen nykytanssipäivä 4.9.* (yhteistyössä Kulttuurikeskus Caisan kanssa)
- **Katri Soini, Eeva Kaario-Kela:** *Ammattilaisten aamutunnit 14.9.–7.10.*
- **Esa Kirkkopelto:** *Olemme timantteja 12.–26.11.*
- **Philipp Gehmacher** (Itävalta): *Materiality, Objects and the Moving Body 16.–17.11.* Yhteistyössä Baltic Circle -festivaalin kanssa.

## 5. TANSSIN YLEISÖTYÖ

Vuonna 2016 yleisötyö tavoitti ennätyskellisesti 13 126 osallistujaa ja kokijaa 276 yleisötyötapahtumassa. Yksittäiset kurssikerrat mukaan lukien yleisötyötalouksia oli 874.

Vuonna 2016 yleisötyö jakautui kurssitoimintaan ja ohjelmistoon sidottuun yleisötyöhön sekä projektirahoituksen myötä pidempikestoisiin prosesseihin ja yhteisötanssiin. Vuoden 2016 aikana jatkui neljän eri hankekokonaisuuden toteuttaminen: **Minun nimeni on** -yhteisötanssiprojekti, **TALK – taidetta ja liikettä kieltenopetukseen**, **Tanssihanke autismin kirjon nuorille** sekä **Tarinoita elämästämme** -senioriesitykset. Lisäksi toimittiin yhteistyössä **Sari Palmgrenin The Earth Song** -ympäristökasvatushankkeen parissa. The Earth Song -teos ja sen yhteydessä järjestetyt työpajat ja keskustelut kiersivät laajasti ympäri Suomea.

Zodiakissa järjestetty kurssitoiminta oli monipuolista ja vilkasta. Kantaesitysohjelmiston yhteydessä työpajoja ja muuta teossidonnaista yleisötyötä tehtiin kuuden eri teoksen parissa. Uutena toimintamuotona aloitettiin teoksia valottavat teosalustukset johdattelijanaan esitystaiteilija **Sonja Jokiniemi**.

### Yleisötyö numeroina:

- > 276 erityyppistä yleisö-, koulutus- ja esittelytapahtumaa (874 tapahtumakertaa), 13 126 osallistujaa (+4 853 / 59 %)
- yleisötyökurssit ja -työpajat 155 kurssia joissa yhteensä 749 tapaamista, 2 727 osallistujaa; keskimäärin 18 osallistujaa (kouluissa, hoiva- ja palvelutaloissa, Zodiakissa, muualla kotimaassa ja ulkomailla)
- teosalustukset, taiteilijataapaamiset, yleisökeskustelut ja avoimet harjoitukset 45 kertaa, 2 314 osallistujaa
- esittely- ja seminaariluennot 10 kertaa, 303 osallistujaa
- muut yleisötyötapahtumat 66 kertaa, 7 782 osallistujaa
- yleisötyökurssien, -työpajojen ja -hankkeiden opetuksessa ja toteutuksessa on työskennellyt 65 tanssin ja muun alan eri taiteilijaa

Zodiakin yleisötyön parissa työskenteli yleisötyövastaavan lisäksi osa-aikaisesti hanketuottaja **Inari Pesonen**, projektituottaja **Terhi Pursiainen** sekä kolme työharjoittelijaa (**Irene Vila**, Humanistinen ammattikorkeakoulu; **Joanna Pätsi**, Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokumpu ja **Laura Sorvari**, Teatterikorkeakoulu).

### 5.1. Kurssit Zodiakissa

Yleisötyöohjelmassa jatkuivat jo suosionsa vakiinnuttaneet kurssit: liiketietoisuuden ja kehollisen kokemuksen kehittämiseen tähtäävät **Kehonhuollon aamutunnit**, **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille**, **Miesten kurssit**, **Seniorikurssit** sekä **Repeat–Pause–Edit**-tanssielokuvakurssi nuorille. Repeat–pause–edit-kurssin yhteydessä tehtiin jälleen yhteistyötä Teatterimuseon ja Suomen valokuvataiteen museon kanssa.

Uutena avauksena kurssitoiminnassa alkoi liikettä ja kuvataidetta yhdistävä kurssi **Croquis-piirustus, liike ja kinesteettinen aisti**. Taiteidenvälisyyttä tutkittiin myös kahdella liikettä ja musiikkia yhdistävällä kurssilla: **Soiva liike: Kehollista tanssi- ja musiikki-improvisaatiota** (yhteistyössä Kulttuurikeskus Caisan kanssa) sekä **Improvisationes intermediaes – tanssillisia ja musiikillisia variaatioita tilassa**.

Ohjelmistossa olevia teoksia käsittelevät **Syvenny teokseen** -kurssit jatkuivat tänä vuonna **Elina Pirisen Angel**-teokseen yhdistetyllä kurssilla. Suositut **Esityskurssit** jatkuivat **Valtteri Raekallion Neuromaani**-esitykseen liitetyllä kaikille avoimella kurssilla. Kurssiosallistujat esiintyivät samaisessa teoksessa. Kurssi järjestettiin yhteistyössä Pohjoinen liike ry:n kanssa.

Sivuaskel-festivaalilla nähdyn portugalilaiskonseptin **sexyMF** esiintyjät valittiin kaikille avoimesta työpajasta 30.1.–2.2. Työpajan ohjasi teoksen toinen portugalilaistaiteilija **João Galante** 30 osallistujalle.

Kurssitoiminnassa yhtenä painopisteenä on järjestää kurseja, jotka liittyvät ohjelmistossa oleviin teoksiin ja valita kurssiohjaajiksi henkilöitä, jotka toimivat myös kauden ohjelmistossa joko tanssijoina tai koreografeina. Näin luodaan kurssiosallistujille syvempää suhdetta esitettäviiin teoksiin ja madalletaan kynnyksiä tulla katsomaan niitä. Teossidonnaisia kurseja järjestettiin myös ennakoon seuraavan kauden ensi-iltoihin liittyen. Näin kurssit toimivat myös kyseisten teosten ennakkomarkkinointina.

Teossidonnaisia yleisötyön kurseja järjestettiin seuraavien kantaesitysten yhteyteen: **Sonya Lindfors: NOBLE SAVAGE**, **Elina Pirinen: Angel**, **Valtteri Raekallio: Neuromaani**, **Laura Pietiläinen: Michaela – The Queen of Fucking Everything** ja **Sari Palmgren: Licking Things**.



Improvisaatiokurssi / Kuva: Pia Lindy ja Heidi Nukari



Valtteri Raekallio: Neuromaani / Kuva: Valtteri Raekallio

### Avoimet yleisötyökurssit ja -työpajat 2016:

- **Seniorikurssi 1**, ohjaaja **Maria Saivosalmi** 18.1.–29.2.
- **Kehonhuollon aamutunnit**, ohjaajat **Jonna Eiskonen** ja **Kirsi Tikka** 20.1.–25.5.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 1**, ohjaaja **Maija Mustonen** 20.1.–17.2.
- **This Season I've Been Mostly**, ohjaaja **Emmi Venna** 21.1.–18.2.
- **sexyMF esiintyjähaku / kaikille avoin työpaja**, ohjaaja **Jôao Galante** 30.1.–2.2.
- **Skin and Pleasure**, ohjaajat **Julius Elo** ja **Jarkko Partanen** 6.2.
- **Qigong-aamutunnit**, ohjaaja **Yoshi Omori** 11.2.–29.3.
- **Miesten viikonloppukurssi**, ohjaaja **Jukka Tarvainen** 13.2.–14.2.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 2**, ohjaaja **Carl Knif** 24.2.–23.3.
- **Seniorikurssi 2**, ohjaaja **Linda Priha** 7.3.–18.4.
- **Improvisaatiokurssi: läpi kerrostumien**, ohjaajat **Pia Lindy** ja **Heini Nukari** 11.3.–15.4.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 3**, ohjaaja **Virva Talonen** 30.3.–27.4.
- **Miesten koreografiakurssi**, ohjaaja **Jarkko Partanen** 4.4.–16.5.
- **Nykyreitit – syventävä tanssikurssi**, ohjaajat **Sami Henrik Haapala** ja **Terhi Vaimala** 12.4.–31.5.
- **Danger of a Single Story – Shaking the Concept of Whiteness**, ohjaajat **Sonya Lindfors** ja **Maryam Abdulkarim** 24.4.
- **Esityskurssi: Neuromaani**, ohjaaja **Valtteri Raekallio**, 7.–8.5. (yhteistyössä Pohjoinen liike ry:n kanssa)
- **The Queens of Fucking Everything**, ohjaajat **Laura Pietiläinen** ja **Sirja Puurtinen** 19.5.–12.6.
- **Syvenny teokseen –viikonlopputyöpaja: Angel**, ohjaaja **Elina Pirinen** 21.–22.5.
- **Repeat–pause–edit-tanssielokuvan kesäkurssi**, ohjaajat **Sari Palmgren**, **Jukka Tarvainen**, **Laura Porola**, **Niina Alafossi**, **Freia Stenbäck** 6.–10.6. (yhteistyössä Teatterimuseon ja Suomen valokuvataiteen museon kanssa).
- **Kehonhuollon aamutunnit**, ohjaajat **Jonna Eiskonen** ja **Outi Itkonen** 17.8.–14.12.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille: tiiviskurssi**, ohjaaja **Ima Iduzee**, 1.–2.9.
- **Seniorikurssi 1**, ohjaaja **Janina Rajakangas** 5.9.–17.10.
- **Oman liikkeen luokse**, ohjaaja **Joona Halonen** 5.9.–3.10.
- **Tanssillisia keskusteluita oman kehollisuuden kanssa**, ohjaaja **Eeva Muilu** 6.9.–4.10.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 1**, ohjaaja **Anni Rissanen** 7.9.–5.10.
- **Minä, kehoni, tanssini – kohti omaa ilmaisua**, ohjaaja **Gabriela Aldana-Kekoni** 17.–18.9.
- **Improvisationes intermediaes – tanssillisia ja musiikillisia variaatioita tilassa**, ohjaaja **Maria Nurmela** 30.9.–2.10.
- **Miesten kurssi**, ohjaaja **Beniamino Borghi** 6.10.–24.11.
- **Keho oppaana**, ohjaaja **Kirsi Törmi** 10.10.–31.10.
- **Seniorien tiiviskurssi**, ohjaaja **Gabriela Aldana-Kekoni** 11.–13.10.
- **Licking Things: musiikin ja liikkeen täyttymystä etsimässä**, ohjaaja **Sari Palmgren** 11.10.–1.11.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 2**, ohjaaja **Anna Maria Häkkinen** 12.10.–9.11.
- **Croquis-piirustus, liike ja kinesteettinen aisti**, ohjaajat **Anni Rissanen** ja **Vappu Rossi** 21.–23.10.
- **Seniorikurssi 2**, ohjaaja **Jonna Eiskonen** 24.10.–5.12.
- **Heittäydy liikkeeseen – nykytanssia kaikille 3**, ohjaaja **Elina Pirinen** 16.11.–14.12.
- **Soiva liike: kehollista tanssi- ja musiikki-improvisaatiota**, ohjaajat **Hanna Pajala-Assefa** ja **Aki Päivärinne** 19.–20.11. (yhteistyössä Kulttuurikeskus Caisan kanssa)
- **Vesitanssikurssi**, ohjaajat **Maija Mustonen** ja **Laura Pietiläinen** 26.–27.11.



Sadonkorjuujuhlat / Kuva: Enni Kömmistö

## 5.2. Minun nimeni on – Kaarela

Helsingin mallin piiriin kuuluva **Minun nimeni on** -hanke jatkoi toimintaansa kolmatta vuotta Kaarelan alueella. Hankkeen teemoiksi vuosille 2016–2018 on valikoitunut – osallistujilta ja yhteistyökumppaneilta kerätyn palautteen pohjalta – kolme teemaa: (oma) ympäristö, (oma) valta ja (oma) identiteetti.

Aiempien vuosien tavoin projektin tavoitteena vuonna 2016 oli saavuttaa eri-ikäisiä alueen asukkaita ja tarjota heille mahdollisuus osallistua taiteen tekemiseen. Projekti halusi myös integroitua alueen arkeen, mahdollistaa ihmisten välisiä kohtaamisia ja uusien yhteisöjen syntymistä alueelle. Minun nimeni on -projektin aktiviteeteissa Kannelmäessä olikin 632 osallistujaa ja sen tapahtumissa yleisöä 4 890.

Vuonna 2016 hanke jakautui kahteen suurempaan osa-alueeseen: Urbaaniluonto- ja Flash Mob -projekteihin.

### Urbaaniluonto

Urbaaniluonto on projekti, joka yhdistää kaupunkiviljelyä, tanssia ja kuvataidetta. Projekti toteutettiin yhteistyössä Helsingin Taiteilijaseuran Taidekehä-hankkeen sekä Kannelntalon kanssa. Projektia tukivat myös Hyötykasviyhdistys, Tertun Taimi ja Kukka, Fiskars, Pavunvarsi, Muhevainen, HSY:n Metsäpirtin multa, Prisma Kaari Kannelmäki, Tanja Lundsten sekä Työhevosharrastajat.

Urbaaniluonnon puitteissa perustettiin avoimet yhteisöpuutarhat Antinniitylle ja Sitratorille Kannelmäkeen. Monialainen ja poikkitaiteellinen projekti alkoi huhtikuussa taimikasvatuksella ja jatkui avoimilla viljelytaloilla syksyyn saakka puutarhuri-pedagogi **Janne Länsipuron** johdolla.

Urbaaniluonto-projektiin osallistui 11 luokkaa Kannelmäen peruskoululta. Koululuokille järjestettiin tanssitaiteilija **Jenni Koistisen** ohjaamia tanssityöpajoja sekä kuva- ja performanssitaiteilija **Jenny Suhosen** ohjaamia kuvataidetyöpajoja, joissa oppilaat tutustuivat kasvun ja puutarhan teemoihin taiteen keinoin. Lisäksi toimintaan osallistui päiväkotit Timotein lapsiryhmiä. Osana Urbaaniluonto-projektia järjestettiin lisäksi koreografi Jenni Koistisen avoimia *Puutarhatanssit*-työpajoja. Niissä lähestyttiin puutarhaa aistillisena ja esityksellisenä paikkana sekä haettiin tanssin kautta vuorovaikutteista suhdetta puutarhaan.

Urbaaniluonto-projekti huipentui elokuussa Antinniityn ja Sitratorin puutarhoilla järjestettyihin sadonkorjuujuhliin. Kolmipäiväisten juhlien ohjelmassa oli bändejä, tanssia, tulitaidetta, kuvataidetta, ääni-installaatio, erilaisia taidetyöpajoja, hevöskärryjävelua sekä satokauden kasviksista valmistettua katuruokaa. Sadonkorjuujuhlassa nähtiin kolme tanssiteosta, jotka pohjautuivat Kannelmäen peruskoulun 1., 2. ja 6. luokan tekemiin puutarha-aiheisiin tanssikäsikirjoituksiin. Teokset toteuttaneet ammatti-

taiteilijat valittiin avoimen haun pohjalta. Juhlissa nähdyt teokset olivat **Hanna Pajala-Assefan** ja **Guy Dowsettin** sensoritekologiaa hyödyntävä teos *Sounds of Terra*, **Leena ja Jukka Gustavsonin** teos *Kompostikumppanuutta* sekä **Henna Räsäsen** ja **Sebastian Björkmanin** teos *Garden Dap*. Juhlien aikaan Antinniityn puutarhalla oli koettavissa myös äänisuunnittelija Guy Dowsettin toteuttama ääni-installaatio *IMPLANTS*.

### Flash Mob

MNO:n Flash Mob -projekti käynnistyi kesäkuussa ja jatkui joulukuuhun saakka. Flash Mob tarjosi mahdollisuuden ottaa kantaa johonkin alueelliseen tai paikalliseen epäkohtaan tai nostaa esiin jokin itselleen tärkeä ilmiö esittävän taiteen keinoin. Projektin aikana osallistujat ideoivat flash mob -tempauksia, jotka toteutettiin erilaisiin julkisiin tiloihin koreografi **Sari Palmgrenin** ja tanssija **Jukka Tarvaisen** ohjauksessa. Flash mobeja valmistui yhteensä seitsemän. Projektiin kuului myös Flash Mob -esityskurssi sekä asiantuntijoiden alustuksia.

### Muu toiminta

Minun nimeni on -hankkeen yhteydessä järjestettiin lisäksi neljä muuta työpajasarjaa: Jukka Tarvaisen ohjaama *Noin kolmen kilometrin liike*, Sari Palmgrenin *Ympäristöliiketyöpaja*, **Jaana Taskisen** ohjaama *Ihänien ihmisten kerho*, joka toteutettiin yhteistyössä Q-teatterin kanssa sekä Sari Palmgrenin ja **Tuomas Norvion** ohjaama *CLUB* Kannelntalossa.

MNO tarjosi vuonna 2016 hankkeeseen aiemmin osallistuneille mahdollisuuden työskennellä itsenäisesti omien ideoiden parissa ja esittää niitä projektin tapahtumissa. Tavoitteena oli kannustaa itsenäiseen tekemiseen ja rohkaista oman luovuuden lähteelle. Haun perusteella valikoitui kaksi mentorointiryhmää. **Triitanssijat**-ryhmä valmisti kevään ja kesän aikana esityksen **Mitä puut tekevät syyskuussa?** Ryhmä esitti demo-version teoksestaan Zodiakin näyttämöllä syyskauden aloitusillalla sekä kaksi esitystä Sadonkorjuujuhlan yhteydessä. Molempia ryhmiä mentoroiti Jenni Koistinen.

Keväällä 2016 Zodiakin yleisöaulassa Kaapelitehtaalla nähtiin MNO:n puitteissa edellissyksynä valmistunut *KOTONA*-näyttelykokonaisuus. Näyttely tavoitti 818 kävijää.

Minun nimeni on -hanke jatkaa toimintaansa vuosina 2017–2018. Hankkeeseen voi tutustua osoitteissa: <http://minunnimeni.blogspot.fi/> ja <https://www.facebook.com/mnozodiak>.

## 5.3. Tanssihanke autismin kirjon nuorille

Tanssihanke autismin kirjon nuorille alkoi vuonna 2015. Hankkeen tavoitteena on ollut antaa autismin kirjon nuorille mahdollisuus harrastaa tanssia ja etsiä tanssin keinoin väyliä itseilmaisuun ja omaan taiteelliseen työskentelyyn. Projektin läpäisevänä teemana on ollut kommunikaatio ja liikkeen tutkiminen yhtenä kommunikaation muotona.

Tanssitunnit alkoivat syyskuussa 2015 koreografi **Liisa Pentin** johdolla ja jatkuivat keväällä 2016. Tanssitunteja pidettiin Zodiakissa 10 autismin kirjon nuorelle kolmessa eri ryhmässä kerran viikossa yhteensä 12 viikon ajan aikavälillä 1.1.–1.4. Tunneilla oli mukana koreografin assistentti **Tuula Turunen** ja työharjoittelija **Laura Sorvari** (Taideyliopisto, TeaK) sekä Autismissäätiön työntekijä, valmentaja **Annina Lindeman**.

Tunneilla tehtiin monenlaisia, usein tanssia ja musiikkia yhdistäviä harjoituksia. Harjoitukset pohjautuvat Liisa Pentin yli 30-vuotiseen kokemukseen kontakti-improvisaation, Todd Alignment -tekniikan ja Body-Mind Centering -menetelmien parissa. Lisäksi tanssijat harjoittelivat lyhyitä tanssisarjoja ja oman liikkeen tuottamista.

Hankkeeseen sisältyvän lyhytelokuvan kuvaukset alkoivat helmikuussa 2016. Elokuvan käsikirjoittajana ja ohjaajana toimi **Sari Antikainen** ja kuvaajana **Päivi Kettunen**. Elokuvan tuotannossa avusti työharjoittelija **Roosa Isokääntä** (Metropolia amk). *Tanssitunti*-elokuvan ensi-ilta oli 1.4. hankkeen päätösjuhlassa. Dokumentaarinen lyhytelokuva kuvaa herkkällä ja kauniilla tavalla projektin kulkua ja sisältöä sekä siihen osallistuneita henkilöitä. Päätösjuhlassa nähtiin myös kaikkien hankeryhmien demo-esitykset.

Tanssitunti-elokuvan näytöksiä oli vuoden 2016 aikana yhteensä 5: 2.4. Finlandia-talossa Autismissäätiön Keppuli-gaalassa, Autismielokuvafestivaaleilla Tiedekeskus Heurekaassa 24.4., Tanssin päivänä 29.4. Zodiakissa, X Dance-festivaalilla Pannuhallissa 11.6. ja Kino Kaiku -festivaalilla Kulttuurikeskus Caisassa 29.9.

Tanssihanke onnistui kaikkien osapuolten mielestä erinomaisesti ja hankkeesta kerätty palaute oli ainoastaan positiivista. Kaikki osallistujat toivoivat jatkoa viikottaisille tanssitunneille.

Hanketta koordinoi Zodiakin hanketuottaja **Inari Pesonen**. Tanssihanke toteutettiin yhteistyössä Liisa Pentin +CO:n, Autismissäätiön ja Autismi- ja aspergerliiton kanssa. Hanketta rahoitti Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Helsingin kaupunki.



Sanna From ja Sampo Kerola: Oppitunti / Kuva: Timo Wright

#### 5.4. Tarinoita elämästämme

Zodiakissa on aktiivinen ryhmä senioreja, jotka ovat jo useamman vuoden ajan käyneet säännöllisesti Zodiakin seniorikursseilla ja rikastuttaneet Zodiakin yhteisöä aktiivisina katsojina ja tapahtumaosallistujina. Koreografi **Gabriela Aldana-Kekoni** ohjasi *Tarinoita elämästämme* -esityksestä (2012) vuorovaikutteisen työpajaesityksen vuonna 2013. Esitys sai lämpimän vastaanoton ja se kiersi pääkaupunkiseudun hoivakoteja ja palvelukeskuksia vuosina 2013–2015. Vierailuja haluttiin jatkaa vuonna 2016 paitsi senioritanssijoiden pyynnöstä, myös siksi että Zodiakissa koetaan tällainen vanhustyö tärkeäksi.

Marras–joulukuussa 2016 *Tarinoita elämästämme* -esitys kiersi 11 hoivakodissa ja palvelukeskuksessa Helsingissä, Espoossa ja Kirkkonummella. Kiertue tavoitti 435 katsojaa. Esiintyjinä ja työpajaohjaajina toimivat Zodiakin senioriryhmän vapaaehtoiset tanssijat. Esityskiertueen tuottamisesta vastasi hanketuottaja **Inari Pesonen**.

#### 5.5. TALK – taidetta ja liikettä kieltenopetukseen

Zodiakin yleisötyön parissa on kehitetty monikielinen työpajamenetelmä, joka yhdistää tanssitaiteen ja seitsemän eri kielen (ranska, saksa, espanja, venäjä, ruotsi, englanti ja suomi toisena kielenä) opiskelun ja kulttuuriin tutustumisen. TALK on 2013 alkanut monivuotinen hanke, jonka tavoitteena on pitkäkestoisen työn avulla kehittää Zodiakin kielityöpajojen sisältöä ja menetelmiä niin, että niistä syntyy kansainvälisesti merkittävä taiteellinen ja moniammatillinen (tanssitaiteilijat ja opettajat) menetelmä kieltenopetukseen.

Vuoden 2016 aikana TALK-hankkeeseen osallistui 14 eri koulua. Tanssitaiteilijat ohjasivat kielitentunteja säännöllisesti 40 luokassa eri puolilla Helsinkiä sekä Turussa ja Ypäjällä. Suomessa järjestettiin opettajille yhdeksän koulutustilaisuutta ja Virossa kolme TALK-työpajaa koululaisille.

**Sanna From** ja **Sampo Kerola** valmistivat osallistavan *Oppitunti*-esityksen, jota esitettiin hankkeeseen osallistuneissa kouluissa Helsingissä.

TALK-hankkeen yhtenä tavoitteena on tehdä opettajille suunnattu video-opas sen aikana kehitetyistä harjoitteista. Videon kuvaukset aloitettiin syksyllä. Videot ohjaa **Sari Palmgren**, kuvaa **Heini Mäntylä** ja äänityksestä vastaa **Toni Teivaala**.

TALK-hankkeessa toimivat ohjaajina **Jenna Rignell**, **Sanna From**, **Riina Hannuksela**, **Annina Tuhkunen**, **Amandine Doat** ja **Jenni Koistinen**. Yhteistyötä tehtiin pääkaupunkiseudun koulujen, Helsingin opetusviraston, Suomen Viron-instituutin, Helsingin erilaiset oppijat ry:n, Liikkuvan koulun, Jyväskylän yliopiston ja Arts Equal -hankkeen kanssa.

Hanketta tuki Koneen säätiö.

#### 5.6. Ympäristökasvatushanke The Earth Song

Keväällä 2016 Suomea kiersi ympäristökysymyksiin pureutuva *The Earth Song* -ympäristökasvatushanke. Hankkeen tavoitteena oli taiteen avulla herättää nuoret ja heidän vanhempansa pohtimaan ympäristökysymyksiä ja arjen valintojaan sekä tarjota näkökulmia kestävän kehityksen kysymyksiin.

Kiertueen keskiössä oli **Sari Palmgrenin** samanniminen näyttämöteos ja siihen liitetyt työpajat, keskustelut ja ympäristötemainen tehtäväkirja. Ympäristöhankkeen aloitteentekijänä, koreografina ja tuottajana toimi Sari Palmgren, joka on pitkään työskennellyt kestävän kehityksen teemojen parissa. Zodiak toimi hankkeessa tuotannollisena kumppanina ja organisoijana.

Hankkeen yhteistyöpartnereita olivat Kanneltalo, Routaryhmä, Kajaanin kaupunki, Kouvolan kaupunki, Kymenlaakson jäte, Suomen luonnonsuojeluliitto, SYKE, ELY-keskus, Maan ystävät, Taike, Kouvolan koulutoimi, ITAK – Itäinen tanssin aluekeskus, JoJo – Oulun tanssin keskus, Oulun jäte, Arts Management Helsinki, Vantaan kulttuuritoimi ja Vantaan kaupunki.

Hankkeen ulkopuolisena asiantuntija-arvioitsijana toimi FM **Riitta Heinämaa**.

#### 5.7. Muu yleisötyö

Zodiakin yleisötyötä, Zodiakia ja nykytanssia esiteltiin luennoilla ja seminaareissa. Esittelyjä pidettiin Troppi-foorumin Elämä pitkä, taide lyhyt? -seminaarin yhteydessä, Suomen Teatterit ry:n kokouksessa, Tampereen tanssiopiston opiskelijoille, Sibelius akatemian Taiteen soveltava käyttö ja yleisösuhteet -kurssilla, Toimelaopiston kulttuurikerholle sekä Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun koreografiopiskelijoille.

Kaikkien vuoden 2016 kantaesitysten yhteyteen järjestettiin jossakin muodossa yleisötyötä, vähintäänkin taiteilijatapaamisen merkeissä. Fasilitoidut teosalustukset pidettiin kaikkien syksyn kantaesitysten yhteydessä.

Avoimet harjoitukset pidettiin seuraavien kantaesitysten yhteydessä: **Anna Maria Häkkinen**, **Anna Mustonen**, **Maija**

**Mustonen, Anna Torkkel:** *Anna*, **Sonya Lindfors:** *NOBLE SAVAGE*, **Kati Raatikainen**, **Milla Martikainen**, **Johannes Vartola:** *Yhteis(ty)ö*, **Elina Pirinen:** *Angel* ja **Sari Palmgren:** *Licking things*.

Kertomusvuonna käynnistettiin uusia kuvataidetta ja tanssia yhdistäviä yleisötyön muotoja. Eeva Muilun (*~ ~ ~*) ja Sari Palmgrenin (*Licking Things*) kantaesitysteosten esityksessä oli mahdollisuus piirtää croquis-piirustusta. Tanssin ja kuvataiteen yhdistämistä jatkettiin **Vappu Rossin** ja **Anni Rissasen** ohjaamalla yleisötyön kurssilla *Croquis-piirustus, liike ja kinesteettinen aisti*.

Zodiakin jatkoi integroitujen tanssituntien järjestämistä Käpylän peruskoulussa.

## 6. VIESTINTÄ

Zodiakin tiedotus- ja markkinointistrategian pääviesti vuonna 2016 oli Zodiak yhteisöllisenä, ennakkoluulottomana ja ajankohtaisena taidetoimijana ja -foorumina sekä alansa edelläkävijänä.

Viestinnän kehitystyötä jatkettiin vuonna 2016. Kehitystyön avuksi etsittiin syksyllä markkinointi- ja viestintäalan kumppani. Kilpailutuksen jälkeen päädyttiin aloittamaan yhteistyö **Mainostoimisto SMOY:n** kanssa. Yhteistyön tavoitteena on kirkastaa Zodiakin brändiä ja ydinviestejä sekä houkutella uusia, kulttuurisesti aktiivisia yleisöjä nykytanssin piiriin. SMOY esitteli ensimmäisen ehdotuksen Zodiakin uudistetuksi brändiksi joulukuussa. Työ saatetaan päätökseen keväällä 2017.

### 6.1. Tiedotuskanavat

Viestinnän laadukkaana kivijalkana toimi Zodiakin verkkosivusto **www.zodiak.fi**. Korkealaatuiset kotisivut esittelevät Zodiakin koko toiminnan esitysohjelmistosta kursseihin ja yleisötyön erillishankkeisiin. Sivut tarjoavat audiovisuaalisia esittely- ja dokumentaatiomateriaaleja sekä jakavat tietoa ja osaamista.

Vuoden 2016 aikana zodiak.fi-sivustolla oli 77 983 käyntiä (2015: 65 482). Yksilöityjä kävijöitä oli 44 117 (2015: 37 999). Kävijöiden määrä nousi noin 16 % ja käyntimäärä peräti 19 % edellisvuodesta. Kävijämäärien nousu selittyy pääasiassa muutamalla uutta yleisöä tuoneella esityksellä: Eniten näyttöjä saaneiden yksittäisten sivujen lista on suoraan verrannollinen esitysten yleisömääriin.

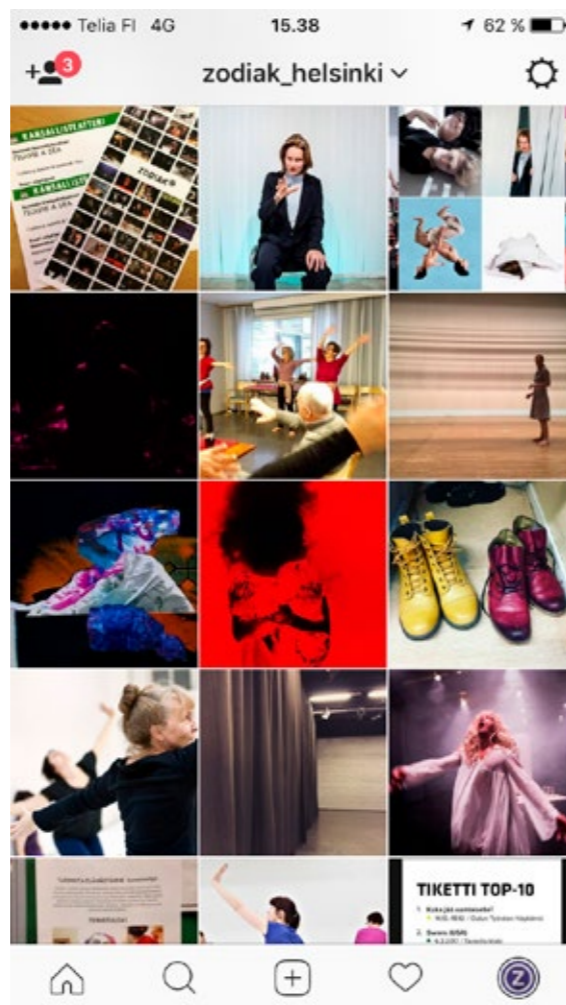
Sähköisen uutiskirjeen tilaajakantaa laajennettiin markkinoinnilla uutiskirjettä muun muassa esitysten yhteydessä ja kurssikävijöille. Vuoden 2016 loppuun mennessä uutiskirjeen tilaajarekisterissä oli noin 2 800 Zodiakin ystävää (2015: 2 613). Uutiskirje ilmestyi vuoden aikana 22 kertaa. Kansainvälisille promootoreille ja taiteellisille johtajille suunnattu uutiskirje eli newsletter ilmestyi puolestaan vuoden aikana kaksi kertaa. Newsletterissä kerrottiin Zodiakin teosten esityksistä ulkomailla sekä nostettiin esiin Zodiakin kausiohjelmiston kohokohtia. Tarkkaan kohdennettu newsletter lähetettiin noin 300 kansainväliselle kontaktille.

Zodiakin verkkoviestinnässä panostetaan kotisivuston rinnalla sosiaaliseen mediaan. Päivittäisviestinnän tärkeimmäksi kanavaksi on noussut Zodiakin Facebook-sivu. Sen perustan muodostaa aktiivinen sisältösuunnittelu ja päivittäminen sekä kiinnostava kuva- ja videomateriaali. Zodiakin Facebook-sivulla oli vuoden loppuun mennessä 3 964 aktiivista seuraajaa (2015: 3 121).

Facebook-sivu tavoitti näyttökausilla viikoittain keskimäärin 6 000 henkilöä, mikä vastaa karkeasti Zodiakin verkkosivun kuukausittaisista kävijämääriä. Vaihtelut viikoittaisessa katavuudessa olivat kuitenkin suuria, johtuen sponsoroitujen julkaisujen aktiivisesta hyödyntämisestä. Parhaimmillaan Zodiakin julkaisut tavoittivat viikossa yli 30 000 henkilöä.

Facebookin rinnalle perustettiin vuonna 2014 Twitter-tili. Twitter mahdollistaa Facebookia nopeamman ja interaktiivisemmän viestinnän yleisön kanssa. Twitterissä viestittiin aktiivisesti sekä Zodiakin esityksistä että yleisötyön tapahtumista. Zodiakilla oli vuoden 2016 lopussa noin 1 000 Twitter-seuraajaa (2015: 769). Tililtä twiitattiin esityskausien aikana keskimäärin kaksi kertaa päivässä, mutta erityistapahtumien aikaan päivittäisten twiittien määrä oli huomattavasti suurempi.

Zodiakin somekanavat täydentyivät vuoden 2015 aikana Instagram-tilillä. Vuoden 2016 loppuun mennessä Zodiakin tilillä oli hieman vajaa 800 seuraajaa (2015: 300). Kuvavirta muodostuu Zodiakin arkipäivän tapahtumista, teoskuvista ja minivideoista. Instagram-julkaisut julkaistaan myös pääsääntöisesti twiiteinä Zodiakin Twitter-tilillä.



Zodiak markkinoi toimintaansa verkossa myös Google-hakusanamainonnan (AdWords) kautta.

Zodiakin kaksikielisen (suomi/englanti) kausiohjelmistoesitteen painos kevät- ja syyskaudella oli 13 000 kpl. Esitteen sivumäärä oli 48. Ohjelmistoesitteen kaupunkijakelua tehostettiin ja systematisoitiin entisestään. Sivuskel-festivaalista julkaistiin erillinen kaksikielinen 28-sivuinen esite. Painos oli 4 000 kpl. Molempien esitteiden jakelu keskitettiin pääkaupunkiseudun kulttuurikeskuksiin, oppilaitoksiin, kirjastoihin, ravintoloihin ja kahviloihin.

Lehdistötiedotteita julkaistiin vuonna 2016 yhteensä 25 kappaletta.

Vuoden 2016 aikana Zodiakista tai Zodiakin ohjelmistosta tehtyjä juttuja ja teosarvioita julkaistiin säännöllisesti mediassa, tärkeimpänä Hufvudstadsbladet, Helsingin Sanomat ja alan julkaisut. Laajaa näkyvyyttä saivat erityisesti keväällä kantaesitetty **NOBLE SAVAGE** ja teoksen koreografi **Sonya Lindfors, Elina Pirisen ja Lauuyhtye Lumen Valon** yhteisteos **Angel** toukokuussa sekä syksyn käynnistänyt **Valteri Raekallion Neuromaani**.



### 6.2. Markkinointi

Mainonnan painopisteinä olivat vuonna 2016 sähköinen mainonta ja näkyvä ulkomainonta Helsingissä.

Vuoden aikana tehostettiin entisestään sponsoroitujen julkaisujen käyttöä Facebookissa. Niiden avulla nostettiin esiin sekä esitysohjelmistoa että kursseja. Sponsoroituja julkaisuja myös kohdennettiin entistä selvemmin eri teosten sisältöjen mukaisesti.

Vuoden aikana toteutettiin kolme ulkomainoskampanjaa. Keväällä markkinoitiin Sonya Lindforsin **NOBLE SAVAGE** -teosta Rautatientorin metroaseman Kompassitasanteen isolla videoseinällä. Elo-syyskuun vaihteessa metro- ja raitiovaunujen digiscreen-näytöillä pyöri Zodiakin yleismainos.

Vuoden markkinoinnillinen erityisponnistus kohdistui tammi-

kuussa 2017 toteutuneeseen **Cullberg-baletin** vierailuun Suomen Kansallisteatterissa. Esitysten liput tulivat myyntiin elokuussa 2016 ja niitä markkinoitiin koko syksyn ajan. Suurimmat satsaukset olivat lähes kuukauden mittainen ulkomainoskampanja lokakuussa Rautatientorin metroaseman ympäristön JCDecaux'n digitaalisissa mainospaikoissa sekä useammat videoita hyödyntäneet sponsoroituiden Facebook-julkaisut.

Zodiakin ohjelmisto oli esillä useiden eri verkkosivustojen ja lehtien esityskalentereissa sekä sähköisillä menopals-toilla. Erityisliisän markkinointiin toi yhteistyö Tiketin kanssa. Lipunmyyntisopimuksen mukaisesti Zodiakin tapahtumat saivat näkyvyyttä Tiketin uutiskirjeessä, Facebook-sivulla ja Twitter-tilillä.

Printtimainonnassa keskityttiin esitystaiteen julkaisuihin sekä kulttuurilehtiin kuten Teatteri&Tanssi, Esitys-lehti, Finnish Dance in Focus ja Kulttuurihaitari sekä esittävän taiteen festivaalikalatageihin ja -lehtiin. Lisäksi Zodiak oli ohjelmistokalenterillaan mukana kevään ja syksyn Kulttuurihaitarin kaikissa numeroissa. Zodiak oli myös mukana Kaapelin toimijoiden joulukuun tapahtumia esittelevissä yhteisissä printtimainoksissa.

Zodiakin suorapostitus koski etupäässä kausiesitteitä, Sivuskel-esitettä sekä kutsuvieraille suunnattua markkinointia. Kutsuvieraille toimitettiin esitteiden ohessa kausikutsut, esityskohtaiset kutsumuistutukset lähetettiin sähköpostitse. Lisäksi vuoden mittaan toimitettiin yhteistyössä Kaapelitehtaan kanssa Jätkäsaaren alueen uusille asukkaille lipputarjouksia. Vuoden aikana toteutettiin myös esityskohtaisia lipputarjouskampanjoita teosten teemojen mukaan valikoituille kohderyhmille.

Yleisölle suunnattuja markkinointituotteita olivat Zodiak-kynät, -heijastimet ja -kortit, joita jaettiin erilaisissa tapahtumissa.

### 6.3. Promotointi

Zodiakin kantaesitysten tuotantopalveluihin kuului ammattitaitoisen valokuvauksen ja videotaltioonin tekeminen kustakin teoksesta.

Zodiakin sopimusvalokuvaajina toimivat **Katri Naukkarinen, Timo Wright, Johanna Tirronen ja Elina Brotherus**. Teoskuvia ottivat myös **Uwa Iduzee, Laura Kauppinen, Sanna Käsmä, Kristiina Männikkö, Yoshi Omori, Valteri Raekallio ja Tani Simberg**. Lisäksi Timo Wright teki osasta kantaesitysteoksista teaserit, jotka julkaistiin Youtubessa ja Zodiakin verkkosivuilla sekä jaettiin sosiaalisessa mediassa ensi-iltojen alla. Osan teasereista tekivät työryhmät itse. **Mikael Kanervan** kuvaamat ja editoimat kokopitkät teostallenteet vietiin Zodiakin Vimeo-tilille potentiaalisten asiakkaiden katsottavaksi.

## 7. TILAT JA TEKNIikka

Zodiakin käytössä Kaapelitehtaalla oleva tilakokonaisuus on muotoutunut vuosien mittaan ja suhteessa toiminnan laajenemiseen. Zodiakilla on Kiinteistö Oy Kaapelitalon kanssa 7 erillistä vuokrasopimusta. Ne käsittävät yhteensä 847 m<sup>2</sup> esitys-, harjoitus-, toimisto- ja varastotiloja.

**Tilat:** Zodiak-esitystila B-portaan katutasossa (B1 / 380 m<sup>2</sup>), 2 harjoitustilaa (B2 / 95 m<sup>2</sup> ja C4 / 180 m<sup>2</sup>), 3 toimito-ohuonetta (B1,5 / yht. 110 m<sup>2</sup>), 3 varastotilaa (B-kellari / 54 m<sup>2</sup>, C4 / 16 m<sup>2</sup> ja V-aula 12 m<sup>2</sup>) ja 2 autopaikkaa.

Zodiak vuokrasi edellisvuosien tavoin lisäesitystilaksi Kaapelitehtaan Pannuhallia. Pannuhallin vuokraaminen oli välttämätöntä laajan ohjelmiston mahdollistamiseksi ja teosten tilavaatimusten täyttämiseksi. Pannuhallia vuokrattiin kaksi ja puoli kuukautta Sivuaskel-festivaalin lisäksi kolmelle isommalle teokselle helmikuussa ja huhti-toukuussa. Lisäksi vuokrattiin Marian sairaala immersiviseen **Neuromaani**-esitykseen ja Tanssiteatteri Hurjaruuthin esitystila kahteen kansainväliseen vierailuteokseen Sivuaskel-festivaalilla.

Zodiakin ohjelmisto levittäytyi oman Kaapelitehtaan Zodiaknäyttämön (13 teosta), Pannuhallin (7 teosta) ja harjoitusstudio C4:n ohella (Z-free / 6 esitystapahtumaa) Hurjaruuthiin (2 teosta), Marian sairaalaan (1 teos) ja Kanneltaloon (1 teos). Kevät- ja syyskauden ohjelmalliset Kick-off-avajaisillat järjestettiin omalla näyttämöllä ja monikulttuurinen **Mamuska Helsinki** Kulttuurikeskus Caisassa.

Zodiakissa tapahtuva toiminta ei rajoitu vain Zodiakin omaan ohjelmistoon ja aktiviteettiin, vaan tiloja käytetään tanssitaiteen alalla laajemminkin. Harjoitussaleja käytetään sekä vakiovuoroperiaatteella että tuntikohtaisesti.

Vuonna 2016 Zodiakin harjoitussalit toimivat edelleen vapaamuotoisten kontakti-improvisaatiojamien käytössä. Kontakti-improvisaatiojamien piirissä on vuosittain noin 50 tanssijaa ja opettajaa. **DanceAbility Finland** järjesti Zodiakissa edelleen säännöllisesti esteettömän ja integroidun taidetanssin työpajoja. Työpajoihin osallistui niin liikuntaesteisiä kuin vammattomiakin tanssiharrastajia.

Vuonna 2016 Zodiak jatkoi harjoitussaliensa vuokrausta ulkopuolisten käyttöön sikäli kuin oman toiminnan ohessa löytyi saliaikoja. Freelance-tanssitaiteilijoille ja -ryhmille tarjottiin saliaikaa subventoituun hintaan produktioharjoittelua varten. Hurjaruuth tuotti osan **Ruutia**-festivaalin esityksistä Zodiakin näyttämölle huhtikuussa ja **Esitystaiteen markkinat** järjestettiin jälleen 16.4. Zodiakissa.

Vuonna 2016 investoitiin Zodiakin oman esitystilan verhoilun uusimiseen.

## 8. VAKINAISET JA PRODUKTIO-

### KOHTAISET TYÖNTEKIJÄT

Zodiakin palkkakirjanpidossa oli 190 suomalaista henkilöä. Lisäksi esitys- ja opetuspalkkioita maksettiin 29 kansainväliselle taiteilijalle (5 ryhmää ja 9 yksittäistäiteilijaa). Ostopalveluita suoritettiin 47 suomalaistoimijalle 96 kertaa. Zodiakin esitys- ja koulutustoiminta tarjosi kaikkiaan 467 työtillaisuutta (482 vuonna 2015).

Toteutuneita henkilötyövuosia Zodiakilla oli vuonna 2016 kaikkiaan 25, joista tilapäisiä henkilötyövuosia oli 15 ja vakinaisia 10. Toteutuneita VOS-henkilötyövuosia oli 17, kun laskennallinen valtionosuus kertomusvuonna oli 16 henkilötyövuotta. Aluekeskustoiminnan henkilötyövuosia oli 8; 6 tilapäistä ja 2 vakinaista. Aluekeskuksen työllistämisosuus oli 32 % Zodiakin henkilötyövuosista: muuttuvista 40 % ja kiinteistä 20 %.

**Zodiakin esitys- ja koulutustoiminta tarjosi 467 produktiokohtaista työtehtävää. Työtillaisuudet jakautuivat seuraavasti: tanssijat 113, opetustehtävät 112, koreografit 42, näyttämötekniiset 32, musikat/laulajat 30, valosuunnittelijat 27, videosuunnittelijat/videokuvaajat/valokuvaajat 23, äänisuunnittelijat 22, tuottajat/managerit 11, mentorit 11, kirjoitus/käännös 10, graafikot 9, puvustajat/maskeeraajat 6, IT 5, dramaturgit/käsikirjoittajat 4, lavastajat 4, ohjaajat 1 ja muut 7.**

#### 8.1. Vakainainen henkilökunta

Zodiakin vakinaiseen henkilökuntaan kuului vuonna 2016 toiminnanjohtaja, taiteellinen johtaja, tuottaja, tiedottaja, yleisötyövastaava, toimisto- ja tuotantoassistentti, hanke-tuottaja (määräaikainen), tekninen vastaava / valomestari ja äänimestari.

Zodiakin vakinaisessa henkilökunnassa työskenteli kertomusvuonna 11 henkilöä (10 henkilötyövuotta).

#### Vakainainen henkilökunta:

**Piia Ahonen**, tiedottaja  
**Maija Eränen**, tuottaja (opintovapaa 1.8.–31.11.2016)  
**Katja Kirsi**, yleisötyövastaava  
**Harri Kuorelahti**, taiteellinen johtaja  
**Esa Mattila**, äänimestari (opintovapaa 1.8.2015–31.7.2016)  
**Hannu Nummela**, vt. äänimestari (1.8.2015–31.7.2016)  
**Raija Ojala**, toiminnanjohtaja  
**Inari Pesonen**, vt. hanketuottaja (määräaikainen)  
**Anna Pöllänen**, tekninen vastaava / valomestari

**Niina Rauhalta**, toimisto- ja tuotantoassistentti (1.1.2016–)

**Elina Ruoho-Kurola**, hanketuottaja (määräaikainen; äitiysvapaa 28.1.2015.–31.7.2016), vt. tuottaja 1.8.–31.12.2016

#### 8.2. Projektityöntekijät, sopimuspalkkaiset ja produktiokohtaiset työsuhteet

Zodiakin toiminnan piirissä oli 204 produktio- ja tehtäväkohtaisesti palkattua työntekijää, joista 29 kansainvälistä taiteilijaa (5 ryhmää ja 9 yksittäistäiteilijaa). Ostopalveluita suoritettiin 47 suomalaistoimijalle 73 kertaa. Zodiakin esitys- ja koulutustoiminta tarjosi kaikkiaan 467 työtillaisuutta.

Zodiakin maksuliikenteestä, palkkahallinnosta ja kirjanpidosta vastasi **Marja-Leena Koskelin** / JaMarKos Oy.

Zodiakin tuntipalkkaisena siivoojana toimi **Karima Najih** / Kariman siivouspalvelut ja lipunmyyjinä **Maria Huhta**, **Veera-Maija Murtola**, **Ella Holappa** ja **Ella Ruohonen**.

Keskuksen graafisesta suunnittelusta vastasi graafikko **Petri Summanen** / aie tmi. Zodiakin teostallenteiden videokuvauksesta ja editoinnista vastasi videotaiteilija **Mikael Kanerva**. Mediataiteilija **Timo Wright** vastasi Zodiakin verkkosivuston ja sosiaalisen median videoteasereiden sekä digitaalisten mainospottien toteutuksesta. Zodiakin sopimusvalokuvaajina toimivat **Katri Naukkarinen**, Timo Wright, **Johanna Tirronen** / KuvaUnit ja **Elina Brotherus**.

Zodiakin tietoteknisestä konsultoinnista ja huollosta vastasi **Teemu Lehto** / Eudoxia ja kontaktirekisterijärjestelmän kehittämisestä **Matti Knaapi** / Gruppo Software.

Sivuaskel-festivaalin tekniseen lisähenkilökuntaan kiinnitettiin 6 henkilöä: **Johannes Hallikas**, **Anssi Ruotanen**, **Irene Lehtonen**, **Antonin Brinda**, **Esa Mattila** ja **Mikko Vepsäläinen**. Hallikas, Ruotanen, Lehtonen, **Joonas Genral**, **Markus Heino**, **Milka Timosaari**, **Lauri Lundal** sekä **Hannu Nummela** työskentelivät vuoden mittaan produktiokohtaisesti teknisessä lisähenkilökunnassa.

Kaarelan alueella toteutettavan **Minun nimeni on** -hankkeen osa-aikaisiin ympärivuotisiin työsuhteisiin kiinnitettiin 5 taiteilijaa. Projektin tuottajan osa-aikaisessa työsuhteessa toimi **Terhi Pursiainen** koko vuoden. TALK-hankkeen opetustyössä toimi samoin 5 taiteilijaa läpi vuoden joko Koneen säätiön henkilökohtaisilla taiteilijastipendeillä tai tuntiperusteisesti palkattuina.

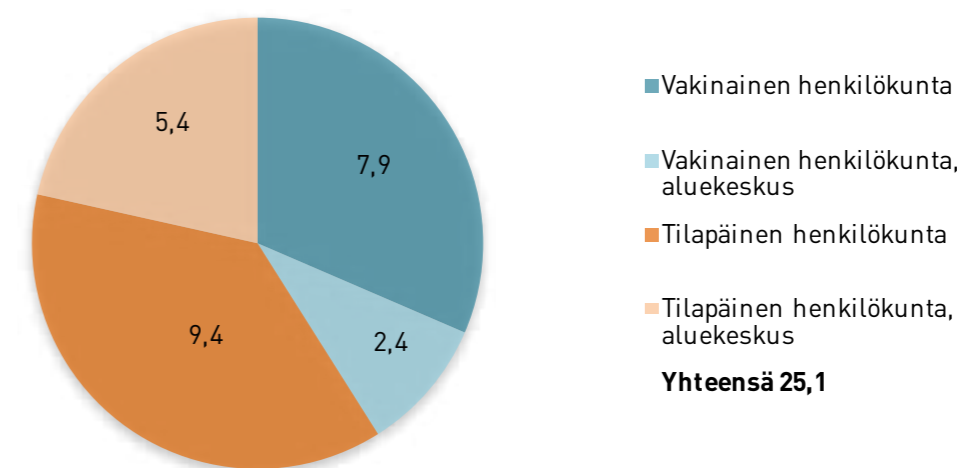
#### 8.3. Työharjoittelijat

Vuonna 2016 Zodiak tarjosi lukuisia työharjoittelijatehtäviä, etenkin yleisötyön piirissä.

Kulttuurituotannon opiskelija **Irene Vilan** (Humak) työharjoittelu markkinointiviestinnän parissa jatkui edellisvuodesta toukokuun 2016 loppuun. Samoin tuottajaopiskelija **Sonja Leppäsen** (Metropolia amk) tuotantoharjoittelu yhteisötanssiprojektissa sexyMF jatkui helmikuulle 2016. Opiskelija **Irene Dimitropoulos** (Helsingin yliopisto) oli viestinnän työharjoittelussa (2.5.–15.6.2016). Tuottajaopiskelija **Varpu Nieminen** (Metropolia amk) aloitti tuotantoharjoittelun Sivuaskel 2017:n työtehtävissä 15.11.2016.

Pohjois-Karjalan ammattiopiston Outokummun yksikön tanssinopiskelijat **Selma Hopsu**, **Tuija Lappalainen**, **Satu Nyman** ja **Rianna Rintamäki** työskentelivät työharjoittelussa Sivuaskel-festivaalin tuotantotehtävissä 1.–9.2.2016.

### Henkilötyövuodet 2016





## 9. TOIMINTA- JA KÄVIJÄTILASTOT

### 9.1. Esityskerrat, yleisöt ja osallistujat

Tilastollisesti Zodiakin toiminta oli vuonna 2016 historiallisen vaikuttavaa. Zodiakin vaikutuspiirissä oli yleisötyö ja kiertue toiminta mukaan lukien vuonna 2016 yhteensä 43 733 katsojaa, kokijaa ja osallistujaa 485 tilaisuudessa (441 / 27 356 vuonna 2015). Osallistujamäärä kasvoi peräti 60 % edellisvuoteen verrattuna. Katsoja- ja kävijämäärä kasvoi kaikilla toimintasektoreilla: Helsingin esityksissä yleisökasvu oli 32 % ja kiertueilla 124 %. Yleisötyön eri muodot ja tapahtumat keräsivät 59 % edellisvuotta enemmän osallistujia.

Zodiakin ohjelmistolla oli Helsingissä sekä koti- ja ulkomaan kiertueilla yhteensä 200 esityskertaa ja näissä katsojia ennätyskelliset 30 468. Kokonaiskatsojamäärä nousi 72 % (12 749 katsojaa) ja esitysmäärä 9 % (15 esityskertaa).

Helsingissä Zodiakin ohjelmisto käsitti 137 esityskertaa 11 007 katsojalle. Keskimääräinen täyttöaste oli 86 %. Maksullisia esityksiä oli 118 (+12 / 11 %) ja näissä katsojia 10 156 (+32 % / 2 438 katsojaa). Keskimääräinen täyttöaste näissä oli 86 % (73 % vuonna 2015). Vapaapäisyissä esityksissä (19 kpl; Z-free, Mamuska Helsinki, Kick-off) oli 851 katsojaa.

Zodiakin ohjelmistolla oli kiertue-esityksiä yhteensä 63 esityskertaa (+3 / 7 %) ja niissä 19 461 katsojaa (+10 803 / 124 %). Ulkomailla esityskertoja oli 47 (+13 / 41 %) ja katsojia 16 407 (+12 356 / 299 %). Kansainvälisen esitystoiminnan kasvuun vaikutti ennen muuta ruotsalaisen Cullberg-baletin kanssa edellisvuonna yhteistuotetun **Deborah Hayn Figure a Sea** -suurteoksen vierailuesitykset syyskaudella Euroopassa ja Yhdysvalloissa (14 esitystä 11 193 katsojalle). Ilman ko. teosta Zodiakin kansainvälinen kiertueyleisö (5 214 katsojaa) kasvoi 28 % (1 086 katsojaa) edellisvuodesta esitysmäärän (33) säilyessä samana. Zodiakilla oli kotimaassa 16 valtakunnallista esityskertaa (-10 / 38 %) ja niissä 3 054 katsojaa (-1 553 / 34 %). Suomessa kilpailun kiristymisen ja kiertuekysynnän kehittymättömyys näkyy vuosittain alenevina esitys- ja katsojamäärinä.

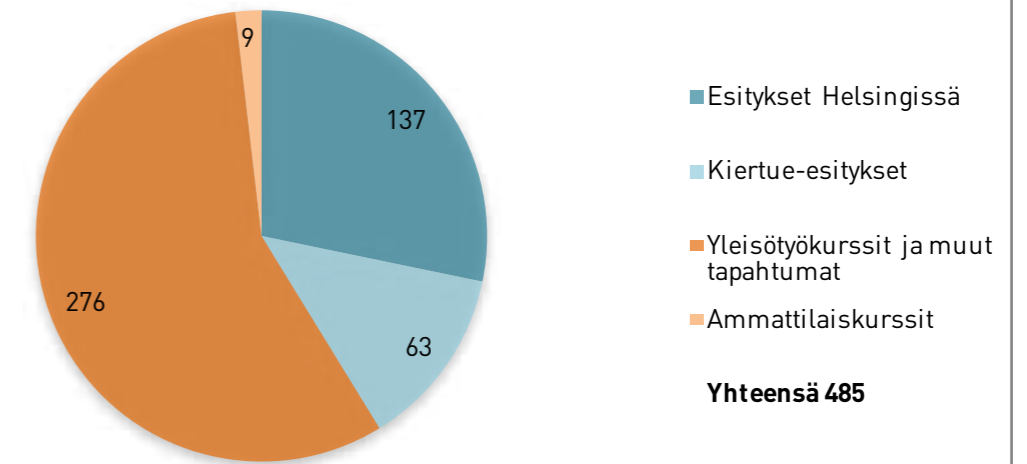
Zodiakin yleisötyö tavoitti 13 126 osallistujaa ja kokijaa 276 tilaisuudessa. Ennätyskellisen aktiivinen ja laaja yleisötyö kasvatti osallistujamääräänsä 59 %, 4 853 osanottajaa. Yksittäiset kurssi- ja työpajakerrat mukaan luettuna yleisötyön tapaamiskertoja yhteensä 874.

Ammattilaiskursseja ja -työpajoja järjestettiin 9 keräten 139 osallistujaa, keskimäärin 15 taiteilijaa kurssia kohden.

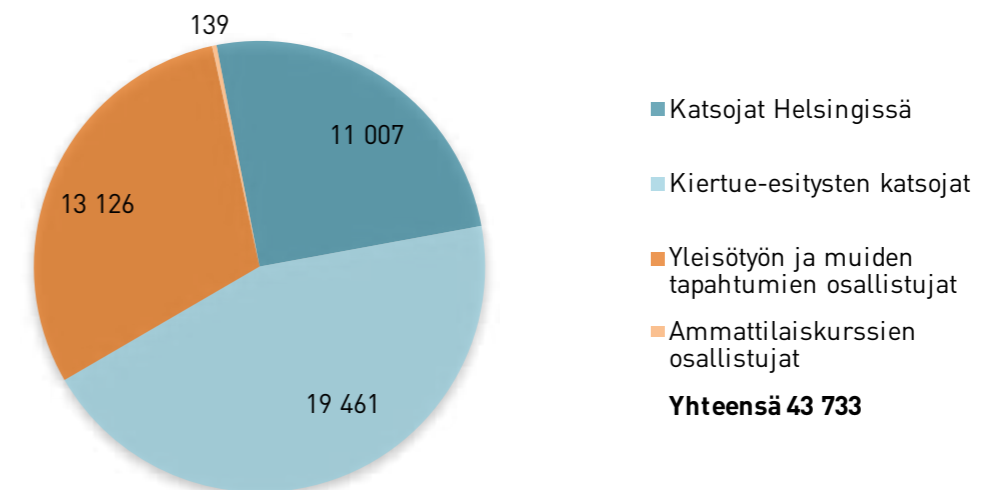


Cullberg-baletti ja Deborah Hay: Figure a Sea / Kuva: Urban Jörén

### Esitykset ja tapahtumat 2016



### Katsojat ja osallistujat 2016



## 10. TALOUS

Uuden tanssin keskus Zodiakin toiminta rahoitetaan lakisääteillä valtionosuudella, Helsingin kaupungin toiminta-avustuksella, aluekeskustoimintaan saatavilla kulttuuri- ja opetusministeriön ja kaupungin harkinnanvaraisilla avustuksilla, oman toiminnan tuotolla sekä hankeavustuksilla.

### 10.1. Kokonaistalouden erittely

Vuoden 2016 toteutuneet kokonaiskulut olivat 1 301 451 euroa. Kulut laskivat 4 % (48 897 €) edellisvuoteen 2015 verrattuna.

Vuoden toteutuneet kokonaistulot olivat 1 311 438 euroa. Tulot laskivat samoin 4 % (51 545 €) edellisvuodesta.

Zodiak Presents ry:n vuoden 2016 kirjanpidon tulos oli 9 986,45 euroa ylijäämäinen. Ylijäämä siirretään edellisten kausien yli-/alijäämätileille.

### Kulut

Muuttuvat esitystoiminnan kulut olivat 710 521 euroa (55 % kuluista) ja kiinteät kulut 590 905 euroa (45 %). Muuttuvat kulut laskivat 8 % (59 511 €), kiinteät kulut nousivat 2 % (10 619 €) vuoden 2015 toteumaan verrattuna.

Esitystoiminnan tilapäiset henkilökuntakulut ostopalvelut mukaan lukien olivat 569 155 ja muut tuotantokulut 141 366 euroa. Henkilökuntakulut laskivat 6 % ja muut tuotantokulut 12 % edellisvuodesta. Esitystoiminnan henkilöstökulut muodostivat 44 % kokonaismenoista ja muut kulut 11 %. Kulujen lasku selittyy yhteistuotantotoiminnan vaihtelulla.

Kiinteät henkilöstökulut ostopalvelut mukaan lukien olivat 401 548 (31 % kuluista), yhdistystoiminnan muut kulut 174 273 (13 %) ja suunnitelmanmukaiset poistot koneista ja esitysteknisistä laitteista 15 083 euroa. Henkilökuntakulut kasvoivat 4 % johtuen talous- ja palkkahallinnon ostosopimuksen tarkistamisesta vastaamaan tehtävien työmäärää sekä vuoden aikana tapahtuneista henkilöstömuutoksista. Muut kiinteät kulut laskivat 3 % edellisvuodesta. Muista kiinteistä kuluista tilojen vuokra- ja ylläpitokulut olivat suurin menoerä 117 171 euroa (9 % kokonaiskuluista).

### Tulot

Zodiakin esitystoiminnan tuotot olivat 490 691 euroa (37 % kokonaistuloista). Esitystoiminnan tuotot laskivat 7 % (38 918 €).

Oman toiminnan tuotot olivat 307 513 euroa muodostaen 24

% tulonmuodostuksesta. Esitystoiminnan tuotot (203 648 €) kasvoivat 11 % (20 271 €). Lipputulojen kasvu oli peräti 28 % (26 508 €), kun taas kiertuetuotot laskivat 7 %. Muut omat tuotot laskivat 23 % (30 500 €); lasku kohdentui yhteistuotantorahoituksen sekä tilojen vuokratuottojen supistumiseen.

Vuonna 2016 Zodiakin toimintaan kohdistui erilaisia projektivastuksia ja hanketukia yhteensä 183 177 euroa (14 % kokonaistuloista). Hanketuet vähenivät 14 % (28 689 €) edellisvuoteen verrattuna jakautuen seuraavasti: Helsingin kulttuurikeskus / Kaarelan alueen yhteisöhankeeseen 45 000; Koneen Säätiö / TALK – Taidetta ja liikettä kieltenopetukseen (2013–2016) 22 745 (lisäksi henkilökohtaisia kuukausistipendejä taiteilijoille); EU / PARTS vzw. (Belgia) / [DNA]-ohjelmaan 21 076; Helsingin kulttuurikeskus / Sivuaskel-festivaaliin 20 000; OKM / Autismin kirjon nuoret -tanssihankeeseen 17 000; OKM / Kulttuuritapahtumat Sivuaskel-festivaaliin 15 000; ELY-keskus The Earth Song ympäristökasvatushankkeeseen 13 000; OKM / [DNA]-ohjelmaan 11 000; Aerowaves UK / Aerowaves-ohjelmaan 7 500; Koneen Säätiö / Cullberg-baletti-yhteistyöhön 4 003; Tanssin tiedotuskeskus / Hongkong-taiteilijavaihto-ohjelman matka- ja residenssikuluihin 2 400 sekä eri tahot pienempiä matka-avustuksia kansainväliseen kiertuetoimintaan yhteensä 4 454 €.

Vuonna 2016 Zodiak – Uuden tanssin keskuksen toiminnan kulujäämä oli 810 761 euroa (820 739 € vuonna 2015).

Zodiakin yleisavustukset olivat 820 747 euroa. Avustukset laskivat 2 % (12 627 €) johtuen edelleen jatkuneesta VOS-avustuksen laskennallisen henkilötyövuoden yksikköhinnan leikkauksesta. Yleisavustusten yhteinen osuus oli 61 % Zodiakin tulonmuodostuksesta.

Vuonna 2016 Zodiakin valtiolta saama teatteri- ja orkesterilain mukainen laskennallinen valtionosuus perustui 16 henkilötyövuoteen ja oli 324 309 euroa ja harkinnanvarainen avustus oli 79 000 euroa. VOS-avustuksen yhteislasku 3 % (12 627 €). Taiken avustus tanssin aluekeskustoimintaan säilyi edellisvuosien tasolla ollen 170 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustusten suhteellinen osuus oli 44 % Zodiakin tulonmuodostuksesta: VOS 25 %, harkinnanvarainen avustus 6 % ja tanssin aluekeskustuki 13 %.

Helsingin kulttuurikeskuksen toiminta-avustus vuodelle 2016 oli 147 438 ja tuki tanssin aluekeskustoimintaan 100 000 euroa. Molemmat säilyivät edellisvuoden tasolla. Yhteensä Helsingin kaupungin avustukset kattoivat 19 % Zodiakin tulonmuodostuksesta: toiminta-avustus 11 % ja tanssin aluekeskustuki 8 %.

Zodiakin maksukykyisyys on ollut tilikauden aikana hyvä.

### 10.2. Aluekeskustoiminnan taluserittely

Zodiakin aluekeskustoiminnan toteutuneet kokonaiskulut kertomusvuonna olivat 428 087 ja -tulot 428 682 euroa. Aluekeskuskulujen ja -tulojen toteutuma oli edellisvuoden tasolla. Aluekeskustoiminnan suhteellinen osuus oli 33 % Zodiakin kokonaistalousvolyyymista.

Aluekeskuksen esitystoiminnan muuttuvat kulut olivat yhteensä 279 775 euroa (65% aluekeskustoiminnan kuluista) ja kiinteät kulut 148 312 euroa (35 % aluekeskuskuluista).

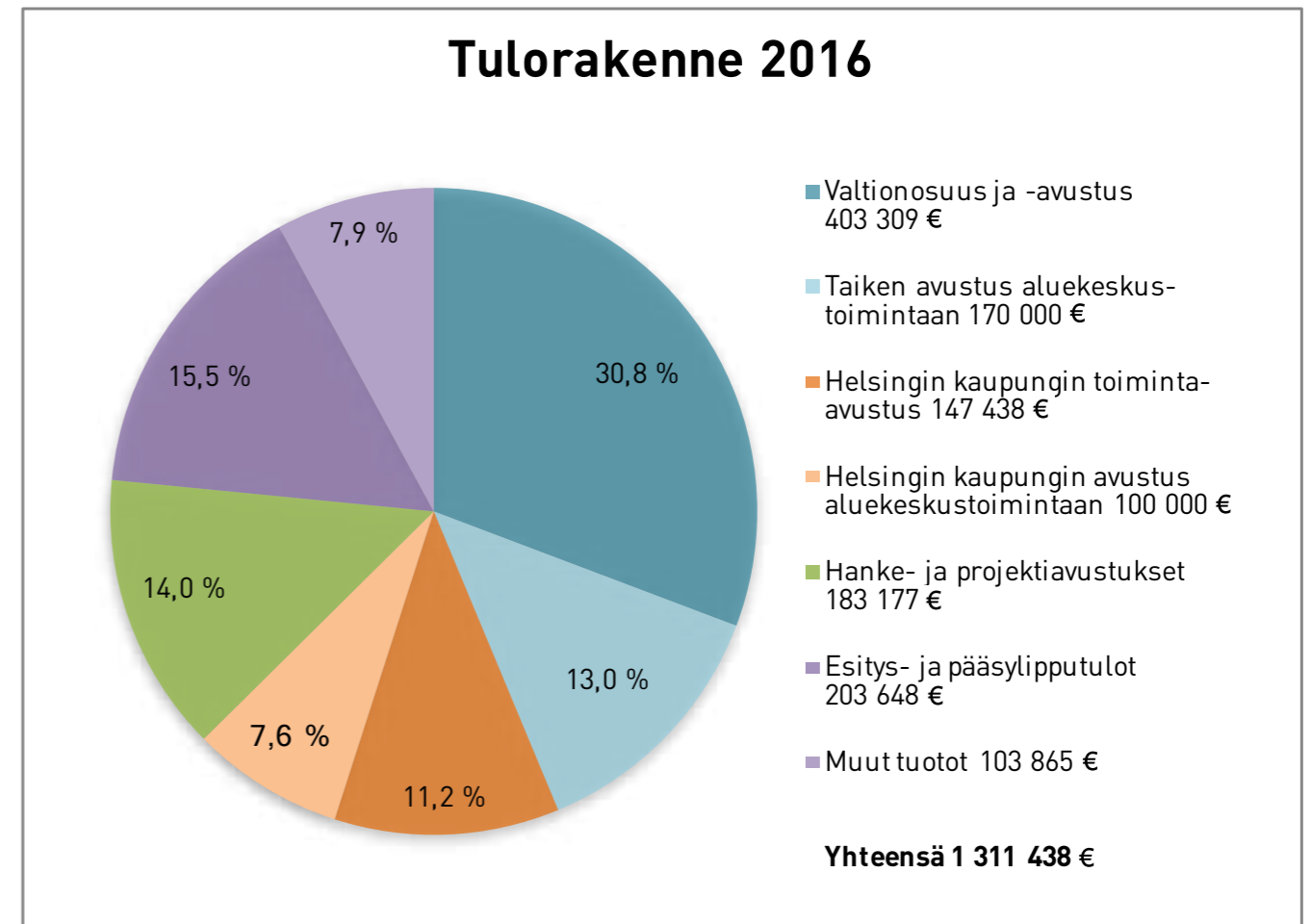
Aluekeskuksen esitystoiminnan henkilöstökulut ostopalveluineen olivat 206 787 ja muut tuotantokulut 72 988 euroa. Vakinaiset henkilöstökulut olivat 91 773 ja muut kiinteät kulut 56 540 euroa.

Aluekeskuksen esitystoiminnan tulot olivat 158 682 euroa (37 % aluekeskustoiminnan kokonaistuotoista). Aluekeskustoiminnan omat tuotot olivat 130 758 ja projektivastukset 27 923 euroa. Esitystuotot kasvoivat ja projektivastukset laskivat edellisvuodesta.

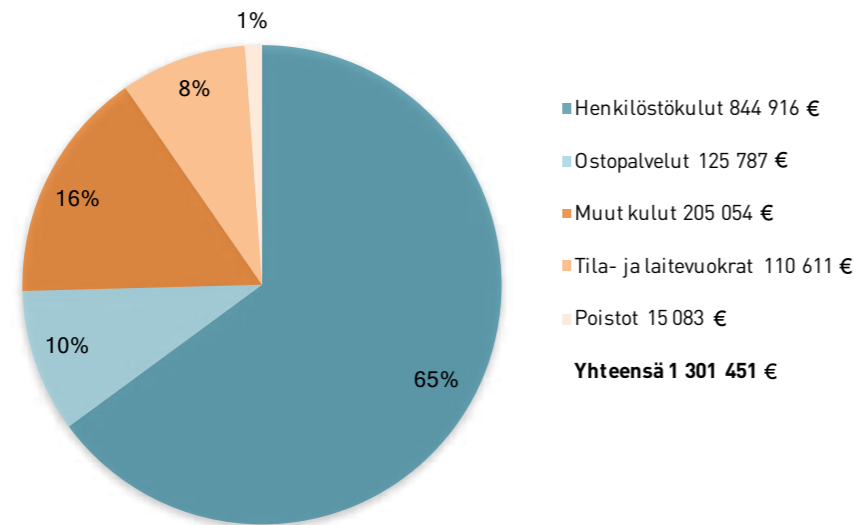
Zodiakin aluekeskustoiminnan yleisavustukset olivat yhteensä 270 000 euroa. Taiken myöntämä tanssin aluekeskusavustus oli 170 000 ja Helsingin kulttuurikeskuksen avustus 100 000 euroa. Molemmat avustusosuudet säilyivät edellisvuoden tasolla.

Valtion aluekeskusavustus kattoi 40 %, esitystoiminnan omat tuotot 37 % ja Helsingin kaupungin aluekeskusavustus 23 % Zodiakin aluekeskustoiminnan tulonmuodostuksesta.

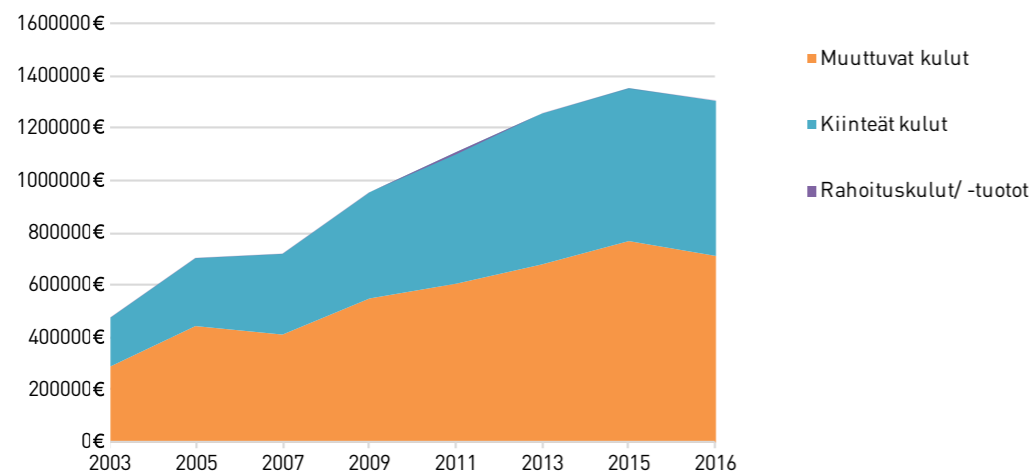
Aluekeskustoiminnan tulos oli 594,06 euroa ylijäämäinen.



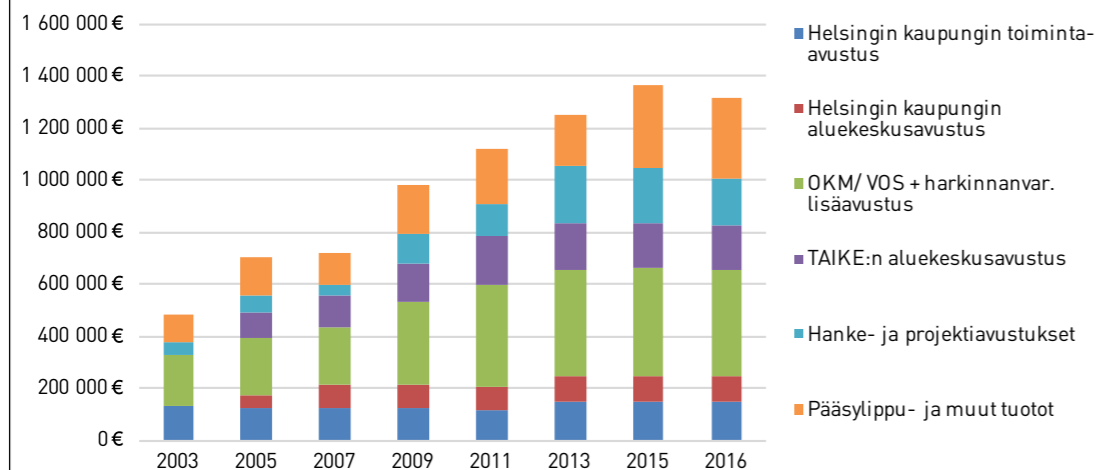
## Kulurakenne 2016



## Kustannuskehitys 2003-2016



## Rahoituskehitys 2003-2016



## 11. HALLINTO, JÄSENYKSET JA EDUSTUS

Zodiak Presents on vuonna 1986 rekisteröity aatteellinen kannatusyhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää tanssitaiteita, lisätä taidemuodon harrastusta ja tunnettuutta sekä ylläpitää ja tukea tanssin esitystoimintaa ja yleisökasvatusta niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Yhdistys on ylläpitänyt Zodiak – Uuden tanssin keskuksen toimintaa vuodesta 1997 alkaen. Syksystä 2004 Zodiak on toiminut Helsingin tanssin aluekeskuksena, osana valtakunnallista tanssin aluekeskusverkostoa.

### 11.1. Hallinto

Zodiakin vuosikokous pidettiin 28.4.2016.

Zodiak Presents ry:n hallituksen 29.4.2015–28.4.2016 muodostivat VTM **Kirsi Munck** (puheenjohtaja), koreografi-tanssija **Jarkko Partanen** (varapuheenjohtaja), koreografi-tanssija **Maija Hirvanen**, VTM **Esa Hämäläinen**, tanssija **Ninu Lindfors**, koreografi-tanssija **Eeva Muilu**, museonjohtaja **Raija-Liisa Seilo**, äänisuunnittelija **Heidi Soidinsalo** ja tuottaja **Johanna Tirronen**.

Yhdistyksen vuosikokouksessa 28.4.2016 hallitukseen valittiin seuraavat 9 henkilöä: VTM **Kirsi Munck** (puheenjohtaja), koreografi-tanssija **Jarkko Partanen**, koreografi-tanssija **Maija Hirvanen**, VTM **Esa Hämäläinen**, tanssija **Ninu Lindfors**, koreografi-tanssija **Eeva Muilu**, museonjohtaja **Raija-Liisa Seilo**, äänisuunnittelija **Heidi Soidinsalo** ja tuottaja **Johanna Tirronen**. Järjestäytyessään hallitus valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajaksi Jarkko Partasen.

Hallitus kokoontui kertomusvuonna 7 kertaa. Sääntömääräisten talous-, hallinto-, henkilöstö- ja ohjelmistoasioiden ohella hallitus käsitteli mm. Zodiakin strategiatyötä, markkinointiviestinnän kehittämisprojektia ja Tanssin talo -hanketta.

Hallitus järjestäytyi keskuudessaan talous- ja hallintojaostoon, tiedotus- ja markkinointijaostoon sekä ohjelmisto- ja strategiajaostoon. Jaostotyöskentelyssä valmisteltiin ko. sektoreita koskevia asiakokonaisuuksia hallitukselle.

Zodiakin ohjelmistosuunnitteluun hallitus nimesi taiteellisen johtajan lisäksi taiteellisen työryhmän. Siihen kuuluivat vuonna 2016 vastaavana taiteellinen johtaja **Harri Kuorelahti** sekä tanssitaiteilijat **Maija Hirvanen** ja **Pia Lindy** (ohjelmisto 2017). Vuoden 2018 tuotantohaku aikaistettiin taiteilijoiden toiveesta syyskuulle 2016. Vuoden 2018 ohjelmistosuunnittelusta vastasi taiteellinen työryhmä Harri Kuorelahti, Pia Lindy sekä tanssin lehtori **Sanna Myllylahti**.

Zodiakin tilintarkastajana 2016 jatkoi KHT **Helena Sinisalo** / Taloushallinto Oy ja varatilintarkastajana KHT **Tuire Mannila**.

Zodiak Presents -yhdistyksellä oli vuoden lopussa 33 jäsentä: **Tarja Ervasti, Joonas Halonen, Ismo-Pekka Heikinheimo, Maija Hirvanen, Anna Maria Häkkinen, Andrius Katinas, Petri Kekoni, Sanna Kekäläinen, Jenni Koistinen, Ulla Koivisto, Liisa Korpiniitty, Soile Lahdenperä, Ninu Lindfors, Katarina McAlester, Heli Meklin, Kirsi Monni, Eeva Muilu, Anna Mustonen, Maija Mustonen, Vera Nevanlinna, Hanna Pajala-Assefa, Sari Palmgren, Jarkko Partanen, Liisa Pentti, Elina Pirinen, Tuomo Railo, Anu Rajala, Maria Saivosalmi, Jaakko Simola, Virva Talonen, Paula Tuovinen, Aino Voutilainen ja Katariina Vähäkallio**.

### 11.2. Jäsenyydet, edustus ja edunvalvonta

Zodiakin henkilökunta toimi taidepoliittisessa kehittämis- ja edunvalvontatyössä jäsenyyksien kautta alan yhdistyksissä ja verkostoissa sekä asiantuntijoina seminaareissa ja muissa yhteyksissä.

Zodiak Presents kuuluu perustajajäsenenä Kaapelitehtaan taiteilijavaihto-ohjelmaa hallinnoivaan **HIAPiin** (Helsinki International Artist-in-Residence Programme) ja Tanssin talo -hanketta ajavaan **Tanssin talo** -yhdistykseen. HIAPin hallituksessa Zodiakia edusti taiteellinen johtaja **Harri Kuorelahti**. Toiminnanjohtaja **Raija Ojala** toimi edelleen Tanssin talo -yhdistyksen hallituksessa.

Zodiak Presents on myös **Tanssin Tiedotuskeskuksen** ja **Suomen Teatterit (STEFI) ry:n** jäsen. Tanssin Tiedotuskeskuksen hallituksen varsinaisena jäsenenä toimi **Maija Eränen**, varalla **Piia Ahonen**. STEFI:n tanssitoimijoiden neuvottelukunnassa Zodiakia edusti **Raija Ojala**.

**Raija Ojala** toimi **Kiinteistö Oy Kaapelitalon** hallituksessa edelleen vuokralaisedustajana. Kaapelitalon toiminnalliseen ryhmään osallistui tiedottaja **Piia Ahonen**.

Kertomusvuonna Zodiakin henkilökuntaa osallistui sekä SITRAn fasilitoimiin valtiosuusuudistusta valmistelleisiin taidekentän julkisiin sidosryhmätalouksiin (3.6., 31.8., 3.10., 11.11. ja 9.12.) että Helsingin kulttuuriasiakseksuksen järjestämiin kaupunginavustusuudistusta valmistelleisiin avustussektorikohtaisiin kehittämis- ja kuulemistalouksiin.



**Ima Iduozee:** *Body of Work* / Kuva: Uwa Iduozee



**Sanna Myllylahti:** *I WILL TELL YOU WHEN I AM READY* / Kuva: Laura Kauppinen

